

Netværk i netværk

- erfaringsopsamling fra de videnskabende aktiviteter i PLANET

Videnscenter for
Socialpsykiatri

Kolofon

Netværk i netværk
- erfaringsopsamling fra de videnskabende aktiviteter i PLANET

Udarbejdet af Hanne Chone fra

Center for evaluering
Psykiatrien i Århus Amt

November 2004

©Videnscenter for Socialpsykiatri

Forsidefoto: Mette Høegh

ISBN: 87-90964-28-4

**Videnscenter for
Socialpsykiatri**
Stu­diestræde 19,2
1455 København K

Tlf: 3393 4452
Fax: 3393 4451
visp@socialpsykiatri.dk

www.socialpsykiatri.dk

Forord

Hvordan kan man gøre handleplaner levende? Hvordan kan man vedligeholde og udvikle socialpsykiatriens viden om handleplaner? Og kan man med en netværksstruktur der både er national og lokal, holde niveauet og engagement i brugen af handleplaner oppe?

Det er nogle af de spørgsmål som projekt PLANET (*planer i netværk*) forsøgte at svare på. Det overordnede formål med projektet var at finde en model til at vedligeholde og udvikle engagement, praksisviden og know-how på handleplansområdet.

Projektet løb i perioden 2002–2004, og blev til i et samarbejde mellem Videnscenter for Socialpsykiatri og Center for evaluering. Hvert center har rapporteret fra projektet.

Center for evaluering har stået for etableringen og driften af det videnskabende netværk samt for nærværende erfaringsopsamling, der sammenfatter og beskriver de erfaringer der er gjort i projektet under afprøvningen af den særlige netværksmodel "netværk i netværk" og den del af www.socialpsykiatri.dk der blev etableret til projektet.

De erfaringer projektet har høstet i forhold til socialpsykiatriens arbejde med "levende handleplaner", kan læses i rapporten "Forudsætninger for godt handleplansarbejde - erfaringer fra handleplansnetværket PLANET" udarbejdet af Finn Blickfeldt Juliussen, Videnscenter for Socialpsykiatri (januar 2004).

Evalueringschef, cand. psych. Knud Ramian har stået for projektets ledelse, og evaluator, cand.mag. Hanne Chone har løbende deltaget i projektet og udarbejdet nærværende erfaringsopsamling.

PLANET projektet og erfaringsopsamlingen er finansieret af Videnscenter for Socialpsykiatri. Center for evaluering, Psykiatrien i Århus Amt er ansvarlig for erfaringsopsamlingens indhold.

Vi vil gerne takke alle der har stillet sig til rådighed for erfaringsopsamlingen.

Center for evaluering, november 2004

Knud Ramian
Evalueringschef

RESUMÉ	5
1. INDLEDNING	8
1.1 Erfaringsopsamlingens formål	8
1.2 Erfaringsopsamlingens metode	9
1.3 Dataindsamling og bearbejdning	9
1.4 Læsevejledning	9
2. KORT BESKRIVELSE AF PROJEKTET	10
2.1 Formål.....	10
2.2 Organisering	10
2.3 Forløbet i store træk	11
2.4 Aktørerne	12
2.5 Status på projektets forløb	13
3. DET VIDENSKABENDE NETVÆRKS OPRINDELIGE PROGRAMTEORI⁶	14
4. HVAD GJORDE VI, OG HVAD KAN VI LÆRE, AF DET VI GJORDE?	18
4.1 Komponentens Forløb	19
4.2 Komponentens Projektledelse v. CEPS.....	25
4.3 Komponentens Netværksliv v. CEPS.....	28
4.4 Komponentens Vidensdatabase/åbent webrum v. ViSP.....	31
4.5 Komponentens Vidensopsamling v. ViSP	35
4.6 Komponentens Lokalnetværksdrift v. projektdeltagerne	38
4.7 Komponentens Erfaringsopsamling	42
5. SAMMENFATNING OG PERSPEKTIVERING	44
5.1 Komponentens: Forløb	44
5.2 Komponentens: Projektledelse	44
5.3 Komponentens: Netværksliv	45
5.4 Komponenterne: Websted-opstart og forløb	45
5.5 Komponentens: Vidensopsamling	45
5.6 Komponentens: Lokalnetværksdrift (netværk i netværk) (ss	46
5.7 Komponentens: Erfaringsopsamling	46

Resumé

I nærværende arbejdsrapport præsenteres de erfaringer, Center for evaluering i perioden 2002-2004 har gjort i forbindelse med gennemførelsen af det videnskabelige netværksprojekt PLANET.

Det videnskabelige netværk PLANET er ligesom det tidligere projekt HAPLA (1998-2000) et handleplansprojekt, der gennemføres i et samarbejde mellem Videnscenter for Socialpsykiatri og Center for evaluering, Psykiatrien i Århus Amt. Også denne gang står Videnscenter for Socialpsykiatri for finansieringen, mens Center for evaluering står for netværksdriften.

Projektets baggrund og formål

Det videnskabelige Netværk PLANET opstod på baggrund af ønsket om at skaffe yderligere viden om handleplansarbejdet, der kunne supplere og bygge oven på den viden, der var indsamlet i HAPLA-projektet. I forhold til HAPLA projektet, var der denne gang fra Videnscenter for Socialpsykiatri et ønske om at kunne udnytte projektets resultater i samarbejde med andre aktører på det socialpsykiatriske område, herunder undervisningsinstitutioner. Følgelig varetog Videnscenter for Socialpsykiatri selv opgaven med at formidle projektets resultater.

I modsætning til det tidligere HAPLA-projekt er PLANET-projektet et forsøg på at gennemføre en ny form for videnskabeligt netværk, hvor deltagerne i stedet for at arbejde med egentlig praksisforskning arbejder med at indsamle praksiserfaringer i eget regi. Derfor blev der afsat færre ressourcer til projektet, og stillet færre krav til deltagerne i form af dataindsamling og dokumentation end i HAPLA-projektet.

Som endnu en nyskabelse blev det besluttet at inddrage internettet og oprette en projekthjemmeside med et kommunikationsforum for de deltagende praksisforskere og et åbent rum med et debatforum, hvortil alle med interesse for handleplansarbejdet kan bidrage med indlæg til den løbende debat. Hjemmesiden fik Aadresse@ hos Videnscenter for Socialpsykiatri, der har forestået opbygningen og driften af den.

I forbindelse med opbygningen og driften af projektet besluttede man på Center for evaluering at afprøve programteori modellen i eget regi. Derfor blev der udarbejdet en programteori, der skulle fungere som styrende princip i indsamlingen af de erfaringer, vi har gjort i forbindelse med gennemførelsen af projektet. Med baggrund i erfaringsindsamlingen er der derefter udarbejdet en ny og revideret programteori, som kan danne grundlag for arbejdet med lignende netværk - altså være en slags drejebog.

Projektets organisering og aktører

Deltagerne i HAPLA-projektet udgør en særlig gruppe ressourcepersoner i forbindelse med handleplansarbejdet. Derfor blev de, sammen med en række andre socialpsykiatriske medarbejdere fra hele landet, der interesserer sig for praksisforskning og handleplansarbejdet, inviteret til et møde, hvor Videnscenter for Socialpsykiatri og Center for evaluering præsenterede projektet.

Efterfølgende organiserede fire tidligere deltagere fra HAPLA-projektet samt 6 andre interesserede fra forskellige dele af landet sig i fem projekter. Under det fælles tema [ALEvende handleplaner@](mailto:ALEvende) indsamlede de fem projekter på forskellig vis viden om handleplansarbejdet

blandt praktikere i deres eget regi. For nogle projekters vedkommende udviklede arbejdsformen sig til en slags Anetværk i netværk@.

Det videnskabende netværk PLANET har i dette projekt bidraget med værdifulde erfaringer i forhold den socialpsykiatriske praksis= arbejde med Alevende@ handleplaner. Resultaterne af deres arbejde kan læses i rapporten fra Videnscenter for Socialpsykiatri: *Forudsætninger for godt handleplansarbejde - erfaringer fra handleplansnetværket PLANET* (januar 2004).

Erfaringsopsamlingens metode

I arbejdsrapporten redegøres der for erfaringerne med at lade en programteori være det styrende princip i både selve driften af det videnskabende netværk samt den efterfølgende erfaringsopsamling. Som vi bruger modellen på Center for evaluering, beskriver en programteori strukturen og principperne i arbejdsmetoder (aktiviteter) i form af de primære komponenter arbejdet består af. Hvilke aktiviteter der foregår, og hvad aktiviterne forventes at resultere i på kort og langt sigt.

Således har vi i programteorien for det videnskabende netværk PLANET i syv komponenter systematisk beskrevet arbejdet med 1) at planlægge og drive et videnskabende netværk; 2) at oprette og drive et lokalt netværk i det videnskabende netværks regi og 3) at oprette en projekthjemmeside og et debatforum i forbindelse med et videnskabende netværk. Efterfølgende har vi skridt for skridt undersøgt, om de erfaringer aktørerne i det videnskabende netværk har gjort, og den viden vi kan uddrage heraf, passer i forhold til programteorien. Erfaringsopsamlingens datagrundlag, der er indsamlet i forbindelse med projektets seminarer, er sammenfattet og bearbejdet i forhold til hver enkelt komponent i programteorien. På baggrund heraf er der sluttelig udarbejdet en ny og revideret programteori.

Erfaringsopsamlingens hovedresultater

Den centrale læring vi kan uddrage af forsøget med den nye form for videnskabende netværk er:

- < Vi må konkludere, at des videre rammer man anlægger for projektdeltagernes frihed til at følge deres egne lyster i forhold til forsknings/undersøgelsestema, des strammere skal projektforsløbet tilrettelægges for at undgå brud i og blokering af projektprocessen. Det samme gælder, hvis projektdeltagernes erfaring med netværksdannelse og praksisforskning er meget forskellig. I så tilfælde må der sikres en arbejdssituation, hvor de mindre erfarne deltagere efter behov kan få ekstra konsultationer.
- < Det er en stor udfordring for aktørerne i et videnskabende netværk at bruge hinandens viden og opretholde synergieffekten og bevidstheden om projektet i en travl hverdag. Dette gælder generelt - men især hvis projektdeltagerne, som i PLANET, har forskellige indfaldsvinkler til det overordnede tema.
- < Vi kan se, at hvis forholdet mellem projektets kontraktlige ressourcer, herunder tid og økonomi og projektets/aktørernes ambitionsniveau, ikke hænger sammen, er det svært at gennemføre et projekt inden for fastlagte rammer. I projekt PLANET udviklede forsøget med at lade projektdeltagerne indsamle erfaringer fra møder med praktikere i deres eget regi sig ud over projektets rammer. Adskillige projektdeltagere reproducerede den videnskabende netværksstruktur i lokalt regi, hvilket førte til en del metodeudvikling, som kan benyttes af praksisforskere i lignende situationer.

- < Erfaringerne kan generelt sammenfattes således: Driften af de lokale netværk blev meget mere krævende og omfattende, end både vi og projektdeltagerne havde forestillet os fra starten. Det skyldes blandt andet, at det er tidskrævende at planlægge og implementere lokale netværksforløb samt undervise og vejlede deltagerne i brugen af metoder til dataindsamling. Det hænger også sammen med, at den form for undersøgelse, man kastede de lokale netværksdeltagere ud i, forudsætter at én eller flere af deltagerne allerede har nogen erfaring med de metoder, der skal tages i brug i dataindsamlingen. Desuden kan der, af mange grunde, bl.a. personaleudskiftning, være vanskeligt at fastholde de samme deltagere i et netværksforløb, der strækker sig over et par år. Udskiftning blandt deltagerne i netværket kan betyde brud i processen, og dermed koste tid. Der må derfor findes en metode, der kan sikre en netværkskonstellation, der kan kompensere for ovenstående problem.
- < Vi har specielt gjort mange og lærerige erfaringer vedrørende udnyttelsen af internet-baseret kommunikation og formidling. Således kan vi konstatere, at hjemmesidens interne kommunikationsplatform og debatrum skal ligge klar ved projektets begyndelse. Dette for at sikre at alle interessenter kan benytte den lige fra projektets start. I modsat fald vil en del af hjemmesidens målgruppe vænne sig til, at den ikke fungerer - eller kun fungerer sporadisk - og vælge den fra. Vi har lært, at det er vigtigt, at hjemmesiden er brugervenlig, og at brugerne har adgang til hjælp. Under projektets forløb skal både vidensbanken og debatrummet løbende vedligeholdes og styres af samme person. Dette for at sikre, at debatten ikke dør ud.
- < Blandt socialpsykiatriske medarbejdere, er der tradition for at opkvalificere den faglige viden ved læsning af faglige tidsskrifter og rapporter. Derfor bliver den faglige viden, der produceres under netværksforløbet som oftest formidlet i disse medier. I forbindelse med forløbets formidlingsfase har vi erfaret, at der for projektdeltagerne er forskel på rapportskrivning og artikelskrivning. Derfor er det vigtigt at fremsætte klare rammer og krav til det formidlingsprodukt, de involverede projektdeltagere skal levere ved projektets afslutning - og tænke det afsluttende formidlingsprodukt ind i planlægningen af forløbets metodeundervisning.

Sammenfatning og perspektivering

Sammenfattende kan vi konkludere, at alle deltagerne i det videnskabende netværk PLANET har gennemført projektet og bidraget med værdifulde erfaringer til handleplansarbejdets fagrelaterede, organisatoriske og brugerrelaterede viden.

Ligeledes er der på de arbejdspladser, hvor deltagerne i de lokale netværk hører Ahjemme@ sået frø i form af nye netværkskompetencer, der ser ud til at spire i form af flere og større arbejdspladsnetværk, hvor man mødes og diskuterer erfaringer fra handleplansarbejdet.

Hvad angår den til projektet knyttede vidensdatabase på Videnscenter for Socialpsykiatris hjemmeside, er debatrummet og handleplansdebatten stadig aktive, og vi kan konkludere, at aktiviteterne i forbindelse med en vidensdatabase og et debatforum er et værdifuldt supplement til et videnskabende netværks øvrige aktiviteter.

1. Indledning

I dette arbejdsrapport gøres der status på de erfaringer og den læring Center for evaluering har opsamlet i forbindelse med driften af det videnskabende netværk PLANET. Samtidig er arbejdsrapporten en sammenfatning af de observationer og den læring, der kan uddrages af Center for evalueringens pilotprojekt, i hvilket programteori-modellen¹ afprøves i forbindelse med opbygningen og driften af det videnskabende netværk PLANET.

Det videnskabende netværk PLANET er gennemført i et samarbejde mellem Videnscenter for Socialpsykiatri og Center for evaluering. Projektet er en udløber af det videnskabende netværk kaldet HAPLA², som i perioden 1998 - 2000 blev gennemført i et samarbejde mellem Videnscenter for Socialpsykiatri og Center for evaluering, Psykiatrien i Århus Amt.

Videnscenter for Socialpsykiatri (ViSP) har finansieret det videnskabende netværk PLANET samt stået for opbygning og drift af den til projektet knyttede vidensdatabase på Videnscenterets website. ViSP har ligeledes stået for udarbejdelsen af en rapport, der opsamler og rapporterer på tværs af den viden deltagerne i det videnskabende netværk om handleplaner PLANET har tilvejebragt³.

Center for evaluering (CEPS) har stået for etablering og drift af vidensnetværket samt for nærværende erfaringsopsamling, der med baggrund i ovennævnte programteori-model sammenfatter og beskriver de erfaringer, vi har gjort under afprøvningen af den særlige etværksmodel, Anetværk i netværk@, der er afprøvet i projektet.

1.1 Erfaringsopsamlingens formål

Formålet, med at lade netværksdriftens erfaringsopsamling styre af programteori-modellen, er at præsentere en systematisk beskrivelse af det arbejde, der udføres og de aktiviteter, der indgår i driften af et netværk.

Samtidig er det projektets formål at bidrage til et informationsgrundlag, der kan indgå i efterfølgende overvejelser om programteori-modellens egnethed som styrende princip i tilsvarende tiltag.

¹Programteorien, også kaldet Program Logic Model i den form, der er anvendt her, er udviklet af Ontario Health Unit og kan downloades fra følgende internetadresse: www.uottava.ca/academic/med/epi/what.htm

²HAPLA-projektets arbejde blev afsluttet med en række rapporter, der indeholder en grundig analyse af de enkelte projekters viden om handleplansarbejdet. Projekternes rapporter, samt tværgående analyser er samlet i rapporten *Hapla - et praksisforskningsprojekt om handleplaner*, som udkom fra Videnscenter for Socialpsykiatri i 2001. Rapporten kan rekvireres samme sted.

³ I rapporten *Forudsætninger for godt handleplansarbejde - erfaringer fra handleplansnetværket PLANET* (januar 2004) har Videnscenter for Socialpsykiatri opsamlet samt skrevet på tværs af den fagrelaterede, den organisatoriske og den brugerrelaterede viden om levende handleplansarbejde, som deltagerne i det videnskabende netværk PLANET har tilvejebragt. Rapporten kan rekvireres fra Videnscenter for Socialpsykiatri eller downloades på www.socialpsykiatri.dk

Som et resultat af at lade erfaringsindsamlingen styre af en programteori forventer CEPS at have udviklet:

- < Et systematisk redskab til dokumentation af viden ifm. netværksdriften
- < Et systematisk redskab til dokumentation af viden ifm. driften af vidensdatabasen
- < Et systematisk redskab til dokumentation af viden ifm. driften af netværk i netværk
- < En revideret programteori som kan danne grundlag for planlægning og drift af nye videnskabende netværk.

1.2 Erfaringsopsamlingens metode

Som udgangspunkt for erfaringsopsamlingen er netværksdriften, herunder driften af den til netværket tilhørende vidensdatabase og de lokale netværk samt erfaringsopsamlingen, kortlagt. Kortlægningen er, som allerede nævnt, foretaget ved hjælp af en programteori. Modellen beskriver strukturen og principperne i driften af netværket ved hjælp af de primære komponenter arbejdet består af samt de aktiviteter, der indgår under hver komponent. Til hver komponent knytter der sig en eller flere målgrupper i forhold til hvilke, der retter sig en aktivitet eller en samling handlinger. Samtidig knytter der sig til hver komponent et forventet resultat og en eksplicit forestilling om, hvorfor og hvordan netværksdriften virker, og hvilke resultater der vil opnås.

Erfaringsopsamlingen består i efterfølgende at evaluere om teorien har passet til virkeligheden. Har netværksdriften haft de virkninger/resultater, vi ønskede for de beskrevne målgrupper?

1.3 Dataindsamling og bearbejdning

Erfaringsopsamlingens dataunderlag er indsamlet i forbindelse med det videnskabende netværk PLANETs seminarer, hvor en medarbejder fra CEPS deltog som observatør. Samtidig blev der i forbindelse med seminarerne foretaget løbende evalueringer. Sluttelig er der foretaget telefoninterview med mindst en deltager fra hvert projekt.

Umiddelbart efter hvert seminar og efter hvert telefoninterview er notater og interview renskrevet. I den forbindelse foregik der en første bearbejdning af dataunderlaget, hvor væsentlige emner og udsagn blev identificeret.

Det endelige datagrundlag er bearbejdet og sammenfattet i forhold til hver enkelt komponent samt til de enkelte aktiviteter i komponenten. På baggrund af de erfaringer vi har gjort i projektføreløbet, er der sluttelig udarbejdet en ny og revideret programteori.

1.4 Læsevejledning

Arbejdsrapporten er en erfaringsopsamling, som kan læses i sammenhæng. Læsere, der selv står for at skulle planlægge og gennemføre et videnskabende netværk, kan dog med fordel benytte kapitel 5 *Den reviderede programteori* som drejebog i forbindelse med planlægningen og driften af et videnskabende netværk. I den forbindelse kan man efterfølgende gå på tværs i arbejdsrapporten og læse mere om de emner, der måtte være nyttige.

2. Kort beskrivelse af projektet

2.1 Formål

På baggrund af den viden, der var opnået i det tidligere handleplansprojekt Hapla, opstod der et ønske om at skaffe yderligere viden om implementeringen af handleplansarbejdet. Idéen var, at de tidligere samarbejdspartnere Videnscenter for Socialpsykiatri og Center for evaluering skulle fortsætte samarbejdet fra HAPLA i et nyt og mindre omfangsrigt projektforsøg: Det videnskabende netværk PLANET. I forhold til det tidligere projekt HAPLA var der denne gang fra Videnscenter for Socialpsykiatri et ønske om at kunne udnytte projektets resultater i samarbejde med andre aktører på psykiatriområdet, herunder undervisningsinstitutioner.

Deltagerne i HAPLA-projektet udgør en særlig gruppe ressourcepersoner i forbindelse med handleplansarbejde. Der blev derfor indledningsvis rettet henvendelse til dem i forbindelse med etableringen af det nye videnskabende netværk. Samtidig blev der yderligere på landsdækkende plan rettet henvendelse til en gruppe medarbejdere med særlig interesse for handleplansarbejde og praksisforskning⁴.

De interesserede blev alle inviteret til et indledende møde på Den Sociale Højskole i Odense i efteråret 2002. På mødet præsenterede Sys Klint fra ViSP og Knud Ramian fra CEPS det foreløbige projektudkast, og betingelserne for deltagelse i netværket.

Resultatet af dette møde og forhandlingerne mellem ViSP og CEPS blev et forsøg på at skabe en ny og alsanket form for videnskabende netværk, der kunne gennemføres indenfor de til formålet afsatte ressourcemæssige rammer. Som noget nyt blev der afsat mindre tid til projektet. Det betød, at der blev planlagt færre seminarer og konsultationsdage, end der havde været afsat til HAPLA-projektet. Til gengæld blev der så stillet tilsvarende mindre krav til projektdeltagerne i form af dataindsamling og dokumentation. I stedet for at arbejde med egentlig praksisforskning à la HAPLA, skulle projektdeltagerne arbejde med at indsamle praksiserfaringer ved hjælp af møder med praktikere i deres eget regi. Som endnu en nyskabelse blev det besluttet at inddrage internettet og oprette en projekthjemmeside og et debatforum.

2.2 Organisering

Arbejdsdelingen mellem ViSP og CEPS var også ny. I Det videnskabende netværk PLANET har CEPS, som allerede beskrevet i indledningen, stået for driften af netværket, mens ViSP har stået for driften af internetdelen og den tværgående rapportering og formidling. Center for evaluering er ansvarlige for at udarbejde en rapport - nærværende erfaringsopsamling – der skal redegøre for, i hvilken udstrækning den nye netværksmodel har opfyldt sin målsætning.

⁴ For yderligere oplysninger om begrebet praksisforskning henvises til Knud Ramians artikel *Praksisforskning som læring i det sociale arbejde* i *Uden for nummer*, nr. 7/2003 pp. 5-17.

En medarbejder fra ViSP har været til stede og deltaget aktivt i alle netværkets seminarer. Samme medarbejder har også stået for planlægningen af det landsdækkende seminar, der afsluttede projektets forløb samt forestået udarbejdelsen af den rapport, der opsamler og rapporterer på tværs af den i projektet indsamlede viden om levende handleplaner.

2.3 Forløbet i store træk

Projektet er forløbet over ca. to år:

- < Ideen til projektet opstod på Center for evaluering og blev forelagt en repræsentant for ViSP, daværende konstituerede leder Sys Klint, i midten af sommeren 2002.
- < I løbet af efteråret 2002 forhandlede CEPS og ViSP en kontrakt på plads, der opfyldte begge steders formål med at engagere sig i erfaringsbaseret praktisk udviklingsarbejde inden for det socialpsykiatriske arbejdsfelt. Samtidig fungerede kontrakten som netværkets økonomiske, organisatoriske og tidsmæssige ramme.
- < I oktober 2002 afholdte ViSP og CEPS et indledende møde for interesserede socialpsykiatriske medarbejdere, herunder tidligere deltagere i HAPLA. Mødet blev ledet af Sys Klint fra ViSP og Knud Ramian fra CEPS. Under mødet blev deltagerne blandt andet informeret om de vilkår, den organisation og økonomi samt de tidsrammer, de skulle arbejde under. Herefter blev de bedt om at sikre sig deres respektive baglands opbakning til projektet.
- < I løbet af november og december formulerede og indsendte de interesserede deltagere fra mødet (herefter kaldet praksisforskere⁵) gruppevis deres egne projektforslag med udgangspunkt i deres respektive arbejdspladser og egne tematiske interesser. Og i midten af december lå det fast, hvilke projekter, der ville indgå i det videnskabende netværk, der blev døbt PLANET.
- < I januar, marts, juni, oktober og december 2003 blev der afholdt 5 seminarer af ca. et døgn varighed fra kl.12.00 den første dag til kl. 13.00 næste dag. Seminarerne blev for at spare tid og udgifter for alle deltagere fysisk placeret så centralt som muligt for alle deltagere, det vil sige i Midtjylland. På seminarerne udvekslede praksisforskerne erfaringer, forholdt sig til hinandens projekter og havde faglige diskussioner. Desuden blev der givet undervisning i forskellige undersøgelsesmetoder, dataanalyse, formidling m.v..
- < Perioderne mellem de enkelte seminarer blev af projektdeltagerne brugt til at afholde forskellige aktiviteter såsom seminarer og dataindsamling i de forskellige lokale netværk i netværket.
- < I perioderne mellem de enkelte seminarer kunne de fem deltagende projekter efter eget ønske og behov gøre brug af en konsultationsdag, hvor Knud Ramian stillede sig til rådighed med vejledning og faglig sparring.
- < I slutningen af januar 2004 afholdt netværket under ViSPs ledelse et landsdækkende formidlingsseminar om handleplansarbejdet. På temadagen fik hvert projekt lejlighed til at afholde to workshops, hvor de fremlagde resultaterne af deres praksisforskning i det videnskabende netværk. Derefter var der panel diskussion med deltagelse af en række nøglepersoner inden for socialpsykiatrien i Danmark.

⁵Med begrebet praksisforskere peger vi på den forskning, der skal være til gavn for hverdagens problemløbere, som gennemføres af praktikere, og som retter sig mod de komplekse fænomener, som praktikerne møder i sin hverdag.

2.4 Aktørerne

Efter det indledende møde mellem potentielle projektdeltagere og repræsentanter fra ViSP og CEPS havde projektdeltagerne ca. 6 uger til at sammenfatte en projektbeskrivelse og undersøge deres muligheder for at deltage i netværket. Resultatet blev, at fire tidligere deltagere fra HAPLA-projektet samt seks andre praksisforskere organiserede sig i fem projekter under det fælles tema *Ålevende handleplaner* men med vidt forskellige indfaldsvinkler til dette tema:

1. Fra socialpsykiatrien i Roskilde Amt deltager:

Cand. psyk. Birgitte Linnet, forstander ved Glim Refugium, der er et botilbud for 12 særligt vanskeligt stillede mennesker med sindslidelse i Roskilde amt.

Cand. tech. soc. Pia Bille, udviklingsmedarbejder ved socialpsykiatrien i Roskilde amt.

I samarbejde med et lokalt netværk bestående af ni medarbejdere fra amtets fire botilbud har Birgitte Linnet og Pia Bille studeret otte cases for at undersøge, hvilke komponenter i handleplansarbejdet, der skal til for at holde aftalerne i den personlige handleplan levende og nærværende i dagligdagen. Det vil sige have betydning for det daglige samarbejde mellem brugere og medarbejdere

2. Fra socialpsykiatrien i København Amt deltager:

Susanne Hansen, konsulent i Handleplaner i Københavns Amt for socialpsykiatriske botilbud

Susanne Frøstrup, konsulent i Handleplaner i Københavns Amt for socialpsykiatriske botilbud.

Med udgangspunkt i et kvalitets- og udviklingsprojekt vedrørende handleplaner i socialpsykiatrien i Københavns Amt og i samarbejde med medarbejdere i syv socialpsykiatriske botilbud, seks '92 og et '93, fokuserer Susanne Hansen og Susanne Frøstrups vidensindsamling på, hvad der fagligt og organisatorisk skal til, for at gøre handleplanen til et levende og aktivt redskab i den daglige praksis.

3. Fra Psykiatrien i Århus Amt og fra Socialpsykiatrien i Roskilde Amt deltager:

Afdelingsleder Preben Bøgelund, Botilbuddet Kragelund, Århus Amt

Afdelingsleder Kirsten Poulsen, Botilbuddet Pedersvænge, Roskilde Amt

Med udgangspunkt i et mangeårigt arbejde med at udvikle metoder til kvalificering af handleplansarbejdet i botilbud, herunder et helt nyt handleplansredskab, *KABOGA*, fokuserer Preben Bøgelund og Kirsten Poulsens forskningsprojekt på aktiviteter, der har afsæt i brugerens ressourcer. De to praksisforskere beskriver en aktivitetsmodel, der skulle give brugerne mulighed for at anvende deres forskellige ressourcer til gavn for hinanden. Medarbejdere fra tre socialpsykiatriske botilbud har medvirket i Preben Bøgelund og Kirsten Poulsens netværk

4. Fra Uddannelsesafdelingen, Psykiatrien i Århus Amt deltager:

Cand. scient. adm. Marianne Cohen, uddannelseskonsulent

Plejer Svend Preisel, projektmedarbejder i MB-projekt

Med udgangspunkt i en hypotese om at brugerindflydelse og fælles referenceramme for medarbejdere og brugere vil gøre en væsentlig forskel i et vellykket handleplansarbejde har Marianne Cohen og Svend Preisel stået for et kursusforløb for både brugere og medarbejdere i et socialpsykiatrisk botilbud i Århus Amt. Ni brugere, seks medarbejdere og en følgegruppe sammensat af både amtslige og kommunale administrative medarbejdere samt brugerrepræ-

sentanter har som lokalt netværk været involverede i dette projekt.

5. Fra Socialpsykiatri Djursland, Grenå, Psykiatrien i Århus Amt deltager:

Pia Christensen, udviklingsmedarbejder

Henrik Fuglsang, værkstedsassistent, Aktivitets- og udviklingcenter Grenå

I samarbejde med fem ledere fra socialpsykiatriske tilbud på Djursland og to brugere fra hvert af disse tilbud har Pia Christensen og Henrik Fuglsang afholdt to seminarer med en uges mellemrum, i hvilke de for det første undersøgte, hvilke forhold der skal gennemtænkes, når man inddrager brugerne i det organisatoriske arbejde omkring handleplansarbejdet. For det andet har de udviklet metoden *ÅEn anderledes dialog@* til brug ved handleplansarbejdet.

2.5 Status på projektets forløb

Alle de udvalgte projekter har deltaget i hele det videnskabende netværk PLANETs forløb og gennemført projektet. For ét projekts vedkommende måtte den ene praksisforsker på grund af sygdom hos kollegaen afslutte og afrapportere resultaterne fra projektets forskning i handleplansarbejdet alene.

Som det fremstår i rapporten *Forudsætninger for godt handleplansarbejde - erfaringer fra handleplansnetværket PLANET* fra Videnscenter for Socialpsykiatri har det videnskabende netværksprojekt bidraget med værdifulde erfaringer i forhold til den fagrelaterede, den organisatoriske og den beboerrelaterede viden om arbejdet med levende handleplaner. Disse erfaringer blev formidlet ved det landsdækkende formidlingsseminar, der afsluttede projektet.

Debatten om handleplaner, på den til projektet knyttede vidensdatabase på Videnscenter for Socialpsykiatri's hjemmeside om handleplaner, var ved projektets afslutning i januar først for alvor blevet løbet i gang. Til gengæld er den i skrivende stund - forsommeren 2004 - stadig aktiv. Både brugere og medarbejdere tager jævnligt ordet i en debat, hvor handleplansarbejdet anvendes, drejes og betragtes fra forskellige synsvinkler.

I dette arbejdsrapport redegøres der for erfaringerne med at drive de videnskabende netværk (netværk i netværk) samt for erfaringerne med at lade en programteori være det styrende princip i erfaringsopsamlingen. Som konklusion på erfaringsopsamlingen præsenteres der en revideret programteori, der af interesserede læsere kan benyttes som drejebog i forbindelse med driften af videnskabende netværk.

Den centrale lære vi kan uddrage af forsøget med den nye form for videnskabende netværk er:

- < Forsøget med at lade projektdeltagerne indsamle erfaringer fra møder med praktikere i deres eget regi førte til en del metodeudvikling, fordi adskillige projektdeltagere reproducerede den videnskabende netværksstruktur i lokalt regi.
- < Driften af de lokale netværk i netværk blev meget mere krævende og omfattende, end både vi og projektdeltagerne havde forestillet os fra starten.
- < Vi har specielt gjort mange og lærerige erfaringer vedrørende udnyttelsen af internetbaseret kommunikation og formidling.
- < På samme måde har vi i forbindelse med forløbets formidlingsfase erfaret, at der er forskel på rapportskrivning og artikelskrivning - og at denne forskel skal tænkes ind i planlægningen af forløbets metodeundervisning.

3. Det Videnskabende netværk PLANET's oprindelige programteori⁶

KOMPONENTER	Forløb v. CEPS ⁶	Projektledelse v. CEPS
MÅLGRUPPE	<p>Rekvirent (ViSP) Deltagende projekter</p>	<p>ViSP Deltagende projekter Handleplansrapportører</p>
AKTIVITETER	<p><u>Rammer/kontrakt:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Lave udkast til kontrakt - Forhandle kontrakt - Udarbejde endelig kontrakt <p><u>Netværksdannelse:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Opsøge interesserede deltagere - Udvælge interesserede deltagere <p><u>Opstart:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Lede indledende seminar - Informere om og sende projektet til høring blandt interesserede deltagere - Planlægge forløbet - Vælge projektdeltagere/delprojekter - Udarbejdelse af endelige kontrakt med de deltagende projekter <p><u>Dataindsamlingsfase:</u></p> <p><u>Seminar drift:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Ordstyrer på seminaret - Undervisning i metoder o.a. - Koordinationsmøder med ViSP - Koordinationsopgaver - Konsultationer <p><u>Projektkoordinering:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Forestå/koordinere den løbende planlægning: bestille lokaler, udsende programmer, deltagerlister o.a. - Forestå og koordinere den løbende planlægning af forløbet: bestille lokaler, udsende program, udsende deltagerliste o.a. information 	<p><u>Seminar drift:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Ordstyrer på Seminarer - Undervisning i metoder o.a. - Møder med ViSP - Koordinationsopgaver - Konsultationer <p><u>Ordstyrer på Debatsiden:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Etablering af debatside - Opsporing af/aftale med handleplansrapportører - Koordinering/aftaler vedr. websiden med medarbejderne fra ViSP <p><u>Projektkoordinering:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Forestå/koordinere den løbende planlægning: bestille lokaler, udsende programmer, deltagerlister o.a.
RESULTATER	<p>Kortsigtet:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sikre fælles forståelse for projektet og dets rammer - Sikre glatte arbejdsprocesser, hensigtsmæssig timing og effektivt tidsforbrug <p>Langsigtet:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vellykket netværk, der evt. varer ved efter projektets udløb 	<p>Kortsigtet:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Inspiration - Batteriopladning - Undgå brud i/blokering af projektprocessen - Indsigt og deltagelse i debatten på websiden <p>Langsigtet:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Brudfri projektførelse

⁶ I diagrammets 7 komponenter beskrives: **hvad** består netværksdriften af, og hvorledes praktiseres det; **hvem** forventes at få glæde af indsatsen og **hvorfor** - hvad forventes det at resultere i.

KOMPONENTER	Netværksliv v. CEPS	Vidensdatabase/åbent rum v. ViSP
MÅLGRUPPE	<p>Projektdeltagere Deltagerne i de lokale netværk ViSP</p>	<p>Projektdeltagere Lokale Netværk Handleplansrapportører Alle med interesse for handleplaner - herunder brugere</p>
AKTIVITETER	<p>Deltagelse i seminarer:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Indkredsning og afklaring af egne/andres interesser og erfaringer - Gensidige spørgsmål - Diskussioner - Begrebsafklaring - Fælles problemløsning 	<ul style="list-style-type: none"> - Etablering af websiden/videns-bank - Etablering af debatrum - Vedligeholdelse af websiden - Etablering af landsdækkende handleplansrapportørkorps - Vedligeholdelse af aftaler med handleplansrapportørerne - Iværksætte og deltage aktivt i debat
RESULTATER	<p>Kortsigtet:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gensidig orientering/inspiration - Motivation - Inspiration - Gruppefølelse - Synergi-effekt <p>Langsigtet:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Levende handleplaner - Engageret handleplansarbejde 	<p>Kortsigtet:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oprettelse af vidensbank/åbne læringsrum - Udadrettet formidling af viden om handleplansarbejdet - Indragelse af interesserede i debat om handleplansarbejdet <p>Langsigtet:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Fortløbende opsamling af viden om handleplansarbejdet - der ellers går tabt - Udvidelse og vedligeholdelse af handleplansdebatter

KOMPONENTER	Vidensopsamling v. ViSP	Lokalnetværksdrift v. de 5 projekter
MÅLGRUPPE	<p>Deltagende projekter Alle der arbejder med/er interesserede i handleplansarbejdet CEPS</p>	<p>De lokale netværk</p>
AKTIVITETER	<ul style="list-style-type: none"> - Deltagelse i seminarer - Indsamle konkrete erfaringer med handleplansarbejdet fra deltagerne i projektet - Integrering af ny viden i allerede eksisterende viden - Skrive på tværs af projekter - Formidling af den indsamlede viden 	<ul style="list-style-type: none"> - Planlægning af netværksforløb - Planlægning af seminarer og konsultationer - Information - Invitere evt. interesserede deltagere - Udvælgelse af deltagere - Aftaler - Mødeafholdelse - Dataindsamling - Dataanalyse - Artikelskrivning - Formidling
RESULTATER	<p>Kortsigtet:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kortlægning af centrale problemstillinger i handleplansarbejdet - Integrering af ny viden i allerede eksisterende viden <p>Langsigtet:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Spredning af viden - Levende handleplaner 	<p>Kortsigtet:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vidensindsamling - Lokal udvikling af handleplansarbejdet - Vidensdannelse - Medarbejdere med netværkskompetencer <p>Langsigtet:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vidensindsamling - Nye netværk med udgangspunkt i handleplanstemaer - Levende handleplansarbejde

KOMPONENTER	Erfaringsopsamling v. CEPS
MÅLGRUPPE	Rekvirent Deltagende projekter Alle med interesse for videnskabende netværk
AKTIVITETER	<ul style="list-style-type: none"> - Planlægning af erfaringsopsamlingen - Udarbejdelse af programteori der skal styre dataindsamlingen - Dataindsamling vha. observation og evalueringer - Dataanalyse - Afrapportering - Formidling
RESULTATER	Kortsigtet: <ul style="list-style-type: none"> - Sikre at den viden, der kan udtrages af forløbet, gøres eksplicit og brugbar - Udvikle netværksmodellen - Udvikle programteorimodellen Langsigtet: <ul style="list-style-type: none"> - Sikre at nye netværk planlægges og drives så effektivt som muligt

4. Hvad gjorde vi, og hvad kan vi lære, af det vi gjorde?

Når erfaringerne med planlægningen, opbygningen og driften af det videnskabelige netværk PLANET og afprøvningen af den særlige netværksmodel Anetværk i netværk@ skal beskrives, forholder vi os til de syv forskellige komponenter vi har anlagt i programteorien. Først uddyber vi beskrivelsen af de aktiviteter, der er sat i værk for at nå det ønskede resultat. Derefter forholder vi os til de erfaringer, der er indhøstet i forbindelse med gennemførelsen af processen - herunder, hvad der har virket fremmende for processen, hvad der kunne have været bedre, og hvad vi kan lære af det. Til sidst præsenteres en ny og revideret programteori til brug ved lignende forløb.

Det er vigtigt at præcisere, at en programteori, som begrebet Ateori@ udtrykker det, er et forsøg på i forkortet form at fastholde en række *centrale antagelser* om, hvordan de aktiviteter og resultater, der præsenteres i programteorien hænger sammen i Avirkeligheden@. Det er ikke en beskrivelse af en procedure fra ende til anden i den turbulente virkelighed, hvor mange af projektets betingelser - i sagens natur - ændrer sig undervejs i processen. Det betyder også, at vi i forbindelse med vores erfaringsopsamling ikke beskriver *alle* de handlinger og hele den proces, der er knyttet til et bestemt fænomen, men kun de mest centrale og relevante.

4.1 Komponenten Forløb

Komponent	Forløb v. CEPS ⁷
Målgruppe	Rekvirenten: Videnscenter for Socialpsykiatri Deltagende projekter
Aktiviteter	<p><u>Rammer/kontrakt:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Lave udkast til kontrakt, - Forhandle kontrakt - Udarbejde endelig kontrakt <p><u>Netværksdannelse:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Opsøge interesserede deltagere - Udvælge interesserede deltagere <p><u>Opstart:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Lede indledende seminar - Informere om og sende projektet til høring blandt interesserede deltagere - Planlægge forløbet - Vælge projektdeltagere/delprojekter - Udarbejdelse af endelige kontrakt med de deltagende projekter <p><u>Dataindsamlingsfase:</u></p> <p><u>Seminardrift:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Ordstyrer på seminaret - Undervisning i metoder o.a. - Koordinationsmøder med ViSP - Koordinationsopgaver - Konsultationer <p><u>Projektkoordinering:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Forestå og koordinere den løbende planlægning af forløbet: - bestille lokaler, - udsende program - udsende deltagerliste o.a. information
Resultater	<p>Kortsigtet: Sikre fælles forståelse for projektet og dets rammer, samt sikre glatte arbejdsprocesser, hensigtsmæssig timing og effektivt tidsforbrug</p> <p>Langsigtet: Vellykket netværk, der evt. varer ved efter projektets udløb</p>

Lige fra det første idéudkast og til projektets afslutning følger projektplanlægningen og gennemførelsen af et videnskabeligt netværk en række faser, som der gøres rede for i projektbeskrivelsen. For aktørerne i det videnskabelige netværk kommer projektbeskrivelsen dermed ved projektets begyndelse til at fungere som en slags drejebog. Især er faserne

⁷Vi har valgt at nævne i hver komponent, hvilke aktører der er ansvarlige for de aktiviteter, der beskrives under komponenten. Dette fordi der i projektets programteori indgår forskellige ansvarlige aktører.

tidsmæssige rækkefølge vigtige for dem, fordi de planlægger deres arbejdsliv i projektperioden i forhold til disse. Desuden er det vigtigt at beskrive omfanget af formidlingsproduktet nøje.

Beslutninger, som har vidtrækkende betydning for projektet, må derfor nødvendigvis træffes i projektets indledende fase og præsenteres for de deltagende aktører, for at sikre at der opstår en fælles forståelse for projektet og dets rammer. Alligevel sker det, at man under gennemførelsen af et projekt bliver opmærksom på nye aspekter og problemstillinger, som tvinger eller inspirerer deltagerne til at forandre noget ved planen.

Under gennemførelsen af det videnskabelige netværk PLANET blev der af gode grunde lavet om på dele af projektforsløbet. Først og fremmest udviklede de deltagende projekter den lokale netværkskonstruktion ud over de i projektbeskrivelsen afsatte rammer. Dette fik den betydning, at vi nu sidder med en betragtelig viden om det at danne netværk-i-netværk. På den anden side kom det til at betyde, at der ikke altid var nok tid afsat til de nye aktiviteter. Under komponenten forløb, vil ovenstående forandring i planen fremstå som en central del af projektdeltageres evaluering af forløbet.

Iværksatte aktiviteter:

- < Projektet beskrives i et foreløbigt udkast, og Center for evaluering begynder at informere om det. Samtidig udpeges eventuelle deltagere, og der informeres bredt om projektet indenfor socialpsykiatriske kredse.
- < Projektbeskrivelsen fremlægges som endeligt udkast.
- < Kontrakten med Videnscenter for Socialpsykiatri forhandles i forhold til Center for evalueringens endelige udkast til projektbeskrivelse. I kontraktliggørelsen af de gensidige relationer mellem ViSP og CEPS indgår også beskrivelsen af de gensidige relationer mellem *alle* projektets aktører⁸.
- < Gensidige forpligtelser samt projektdeltageres arbejdsvilkår indgår i projektbeskrivelsen, der sendes til de interesserede praktikere.
- < Projektbeskrivelsen, der også kommer til at fungere som kontrakt, færdigforhandles pr. e-mail og ved et enkelt møde mellem medarbejdere fra ViSP og CEPS.
- < Der indkaldes til møde blandt de interesserede praksisforskere. Ved mødet fremlægges projektbeskrivelsen, der synliggør de vilkår, den organisation, økonomi og de tidsrammer projektdeltagerne skal arbejde under.
- < Som projektkoordinerende sekretariat modtager Center for evaluering efterfølgende de interesserede projektdeltageres forskellige projektidéer, og hvor *Alevende handleplaner* er en slags paraply-overskrift for mange forskellige former for handleplanstematikker.
- < Samtlige seminar- og konsultationsdatoer er på forhånd planlagt. Som projektledeelse og koordinerende instans forestår CEPS de løbende aktiviteter i forbindelse hermed. Det vil sige, bestiller plads på kursussteder, planlægger seminarernes indhold, fremsender program etc.
- < Som projektledeelse forestår CEPS driften af seminarerne, der generelt forløber således: 1)

⁸For yderligere beskrivelse af relationerne mellem projektdeltagerne kan man med udbytte læse erfaringerne fra projekt LIFO 1998 og 1999 i Ramian; Knud og Birgitte Ahlgrens rapport *Videnskabeligt netværk - Hvordan laver man praksisforskning i socialt arbejde med sindslidende* (1999).

fremlæggelse af projektforsløb med gensidig tilbagemelding og respons; 2) faglige metodeoplæg; 3) fremadrettet planlægning af videre forløb. (Se nærmere beskrivelse under den selvstændige komponent: projektledelse).

< Som projektledelse forestår CEPS ligeledes konsultationerne. (Se nærmere beskrivelse under den selvstændige komponent: projektledelse).

Erfaringer - hvad har virket fremmende for processen?

< Samtlige seminardatoer var planlagt på forhånd og i god tid, så alle kunne indrette sig på dem.

< I planlægningen blev der taget hensyn til sommerperioden, som erfaringsvis sætter en grænse for forskningsprocessens udvikling.

< At seminarernes struktur er fastlagt på forhånd, og projektdeltagerne modtager programmet for seminaret i god tid, før det gennemføres.

< Der afsættes tid til socialt samvær med plads til mere uformel snak projektdeltagerne imellem.

< Medarbejderen fra ViSP har haft udbytte af at besøge de enkelte projektdeltageres arbejdsplads.

< Generelt fremhæver projektdeltagerne, at de har haft udbytte af de gensidige fremlæggelser og den feedback, de har fået på deres projekters udvikling. Samtidig fremhæves den gensidige inspiration og afsmitning af idéer fra projekt til projekt.

Erfaringer - hvad kunne have været bedre?

- < Vi har måttet konstatere, at netværksdannelsen forløb så glat, og udviklede sig så kreativt, at aktiviteten Audarbejdelse af endelig kontrakt med de deltagende proejkter@ blev overset af alle - inklusiv projektledelsen. Da det endeligt blev bemærket, at kontrakten manglede, var udviklingen i projektforløbet kommet så godt i gang, at det efter deltagernes efterfølgende vurdering var malplaceret at begynde at tale om en kontrakt. Ikke desto mindre er det vigtigt at understrege, at den manglende kontrakt åbner op for potentielle konflikter under et projektforløb.
- < Fra ViSP gives der udtryk for, at forløbsbeskrivelse, og hermed kontrakten mellem ViSP og CEPS, burde have været mere detaljeret. Dette for at undgå forskellige forventninger til projektet, og for at lette forståelsen af rollefordelingen de to instanser imellem. Blandt andet opstod der på det tidspunkt, hvor den nye medarbejder fra ViSP tiltrådte projektet en kort overlapning med hensyn til funktionen som ordstyrer på den internetsbaserede debatside.
- < Det blev nævnt som en mulighed, at man kunne afsætte ekstra tid til koordinations møder mellem medarbejdere fra ViSP og CEPS.
- < Enkelte projektdeltagere mener, at fasen omkring problemlidentificering og projektformulering var for kort.
- < På grund af den drejning som projekterne tog i retning af netværk-i-netværk-konstruktionen, mener adskillige projektdeltagere, at det samlede projektforløb tidsmæssigt blev for kort. De kunne godt have brugt et ekstra seminar til fordybelse i metoder, som de kunne bruge i det lokale netværk.
- < I samme forbindelse fremhæves det, at de diskussioner og den undervisning i metoder, der foregik ved seminaret i juni, ville have gjort mere gavn, hvis de havde været på programmet i marts. Det ville have lettet arbejdet i de lokale netværk, hvor processen alligevel Adøde@ hen over sommeren.
- < På lignende vis har der vist sig at være et problem med timingen af konsultationerne, hvor det viste sig, at nogle af projektdeltagerne ikke var kommet langt nok i udviklingen af de lokale seminarer til at kunne bruge forårskonsultationen.
- < Enkelte deltagere oplevede, at kravene om et skriftligt formidlingsprodukt ved projektets afslutning blev udvidet under forløbet. Samtidig bliver det påpeget, at der ikke har været tid nok til gensidige redigeringer og revisioner af de skriftlige produkter.
- < Metodediskussionerne og beskrivelser af dataindsamlingen har fyldt så meget på seminarerne, at der ikke har været tid nok til at diskutere indholdet i det, gruppen er blevet klogere på vedrørende handleplaner.
- < En enkelt deltager har givet udtryk for, at det som førstegangs deltager var vanskeligt at komme ind i et videnskabeligt netværk, hvor den største del af deltagerne allerede havde været gennem et forløb sammen (HAPLA).

Erfaringer - hvad kan vi lære af det?

- < På baggrund af ovenstående erfaringer kan vi konstatere, at der er et skisma mellem et kreativt forløb og et struktureret forløb. Det vil sige, at de mange forskydninger og udviklinger i netværksforløbet på den ene side har været en spændende udfordring for deltagerne, hvor åbenhed og kreativitet har bidraget med ny inspiration og perspektiver både i forhold til handleplansarbejdet og i forhold til netværkskompetencer. På den anden side har det været en kilde til frustration, at den kreative udvikling krævede ekstra ressourcer og omlægninger af arbejdsprocesserne både indenfor og udenfor netværket.
- < For mange projektdeltagere opstod der helt konkrete problemer, som de ikke følte, at de på forhånd havde fået de relevante redskaber til at løse fordi metodeundervisningen lå skævt i forhold til dataindsamling og analyse.
- < Ligeledes kom konsultationerne til at ligge skævt i forhold til denne udvikling. Begge disse problemstillinger hænger sammen med, at de lokale netværksprojekter voksede ud over rammerne for de oprindelige planer, som lå til grund for forløbets tidsmæssige planlægning.

- < På den anden side ville der i et mere struktureret forløb ikke have været helt samme plads til en dynamisk proces, der kunne rumme de kreative bidrag med ny inspiration og perspektivering i forhold til det at danne netværk i netværk, som er resultatet af PLANET.
- < På trods af den dynamiske proces må vi konstatere, at der er stof til eftertanke i de erfaringer, vi har gjort med netværk-i-netværk konstruktionen. Det gælder både for det tematiske indhold i projekterne og projektprocesserne, der var så forskellige, at det ind i mellem var vanskeligt for deltagerne at forholde sig til hinandens projekter.

Revideret⁹ programteori: komponenten forløb

Komponent	Forløb
Målgruppe	Rekvirenten: Videnscenter for Socialpsykiatri Projektdeltagere
Aktiviteter	<p><u>Planlægningsfase</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Formulere idéoplæg - Vælge tema - Vælge praksisforskningsmetoder ift. tema <p><u>Rammer/kontrakt:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Lave udkast til kontrakt, - Forhandle kontrakt - Udarbejde endelig kontrakt <p><u>Netværksdannelse:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Opsøge interesserede deltagere - Udvælge interesserede deltagere <p><u>Opstart:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Lede indledende seminar - Informere om og sende projektet til høring blandt interesserede deltagere - Planlægge forløbet - Vælge projektdeltagere/delprojekter - Udarbejdelse af endelige kontrakt med de deltagende projekter <p><u>Dataindsamlingsfase:</u></p> <p><u>Seminardrift:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Ordstyrer på seminaret - Undervisning i metoder o.a. - Koordinationsmøder med ViSP - Koordinationsopgaver - Konsultationer <p><u>Projektkoordinering:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Forestå og koordinere den løbende planlægning af forløbet: - bestille lokaler - udsende program - udsende deltagerliste o.a. information - udsende referater o.a. efter seminarer <p><u>Afsluttende fase:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Lede afsluttende seminar - Deltagelse i formidlingsseminar
Resultater	<p>Kortsigtet: Sikre fælles forståelse for projektet og dets rammer, samt sikre glatte arbejdsprocesser, hensigtsmæssig timing og effektivt tidsforbrug</p> <p>Langsigtet: Vellykket netværk, der evt. varer ved efter projektets udløb</p>

⁹I de reviderede programteori-komponenter er alle nye aktiviteter sat i kursiv.

4.2 Komponenten Projektledelse v. CEPS

Komponent	Projektledelse
Målgruppe	ViSP Deltagende Projekter Handleplansrapportører
Aktiviteter	<p><u>Seminardrift:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Designe og tilrettelægge seminarrets forløb - Ordstyrer på seminarer - Undervisning i metoder o.a. - Koordinerende møder med møder med ViSP - Koordinationsopgaver - Konsultationer <p><u>Midlertidig ordstyrer på Websiden:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Etablering af debatside - Opsporing af/aftale med handleplansrapportører; - Koordinere/lave aftaler vedr. websiden med ViSPs medarbejdere - Skrive indlæg til debatten
Resultater	<p>Kortsigtet: Inspiration, batteriopladning; undgå brud i og blokering af projektprocessen; indsigt og deltagelse i debatten på websiden</p> <p>Langsigtet: Brudfrit projektforsløb</p>

Komponenten projektledelse henviser overordnet til en række aktiviteter, der iværksættes i forbindelse med det samlede forløb og netværksseminarerne. Aktiviteterne veksler mellem gensidig information om projektforsløbet, metodiske oplæg, undervisning, faglige diskussioner og gruppearbejde. Formålet er dels at støtte de deltagende projekters udvikling, læring og nytænkning, dels at hindre brud i og blokering af projektprocessen og dels at give projektdeltagerne lejlighed til at lufte deres egne ideer og lytte til deres kollegers idéer i en slags gensidig kollegial supervision. Forventningen er, at disse aktiviteter vil resultere i gensidig inspiration og batteriopladning, samt afværge brud i projektprocessen. Det skal understreges, at komponenterne forløb og projektledelse er så tæt forbundne, at der ofte vil være sammenfald mellem de erfaringer vi har gjort i forbindelse med netværkets forløb og projektledelsen.

Iværksatte aktiviteter:

- < Design og praktisk tilrettelæggelse af seminarer og konsultationer.
- < Lede seminarerne hvor der veksles mellem metodeoplæg fra underviser, gruppediskussioner og struktureret feedback.
- < Ordstyrerfunktion på seminarerne. Iværksættelse af koordinationsopgaver i forhold til alle de involverede projektdeltagere.
- < Løbende koordination med Videnscenter for Socialpsykiatri.
- < Deltagelse i planlægningen og driften af websiden i projektets første fase.
- < Opspore og lave aftaler med handleplansrapportører indtil medarbejderen fra ViSP tiltræder.

< Skrive debatindlæg til debatsiden.

< Afholde heldagskonsultationer på Den Sociale Højskole i Odense, der ligger centralt for alle projektdeltageres vedkommende. Projektdeltagerne deltager efter eget ønske og behov i disse konsultationer.

Erfaringer - hvad har virket fremmende for processen?

< Deltagerne udpeger generelt seminarerne som et videnskabeligt netværks centrale og strukturerende islæt.

< Projektdeltagerne tillægger det stor betydning at projektvejlederen er tilgængelig og har været behjælpelig med faglig ekspertise igennem hele forløbet - også uden for de planlagte konsultationsdage.

< Det virker fremmende på netværksprocessen, at man ved seminarerne får adgang til at sætte sig ind i de andre projektdeltageres problemstillinger og efterfølgende eventuelt kan bruge dem i sit eget projekt.

< Deltagerne oplever friheden til at disponere selvstændigt over sin Ahøringstid ved seminarerne positivt.

Erfaringer - hvad kunne have været bedre?

< Generelt er projektdeltagerne tilfredse med seminarerne.

< Ligeledes er projektdeltagerne tilfredse med de tilbagemeldinger de får på deres oplæg. En enkelt deltager mener dog, at tilbagemeldingerne fra de andre projektdeltagere ikke altid var relevante.

< Det er vigtigt at opstille præcise spilleregler for seminarernes forløb, især når man sætter praktikere med erfaring i praksisforskning og praktikere uden erfaring inden for feltet i det samme videnskabelige netværk.

< En enkelt deltager ville gerne have fremsendt informationer vedrørende seminarer samt andet relevant materiale mere end to uger før seminaret. En anden deltager har manglet en opsamling fra seminarerne. En sådan kunne eventuelt have været lagt ind på websiden.

< En projektdeltager efterlyser mere metodeundervisning, måske endda et ekstra seminar med tid til teoretisk refleksion og diskussioner, der ikke nødvendigvis hænger sammen med praksis. Ligeledes mener denne projektdeltager, at projekter med et mere overordnet fælles tema giver plads til flere teoretiske diskussioner på overordnet plan.

< I forbindelse med projektets afsluttende fase - forberedelsen af det skriftlige formidlingsprodukt - har enkelte projektdeltagere nævnt, at de havde brug for yderligere vejledning og metodebeskrivelser. Dette hænger især sammen med formidlingsproduktets genre.

< Generelt er projektdeltagerne enige i, at de først var blevet fortrolige med hinandens meget forskellige handleplansprojekter ved forløbets afslutning.

Erfaringer - hvad kan vi lære af det?

< Som det flere gange er fremhævet udviklede dette projekt sig meget kreativt. Blandt andet fordi projektdeltageres indfaldsvinkler til handleplansarbejdet var forskellige. Under sådanne betingelser er det vigtigt at sikre sig, at der er klare rammer for den ressourcemæssige prioritering af seminartiden - især hvad angår mødeform og indhold.

< Det er også værd at overveje, om der bør afsættes tid til et seminar til undervisning og teoretisk refleksion, når man danner netværk i netværk.

< På trods af ovenstående læring, er komponenten programteori ikke revideret. Det hænger sammen med, at alle de elementer, der eventuelt skal ændres, skal ændres i planlægningsperioden.

Revideret Programteorikomponent (Ikke revideret)

Komponent	Projektledelse
Målgruppe	ViSP Deltagende Projekter Handleplansrapportører
Aktiviteter	<p><u>Seminardrift:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Designe og tilrettelægge seminarrets forløb - Ordstyrer på seminarer - Undervisning i metoder o.a. - Koordinerende møder med ViSP - Koordinationsopgaver - Konsultationer <p><u>Midlertidig ordstyrer på Websiden:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Etablering af debatside - Opsporing af/aftale med handleplansrapportører - Koordinere/lave aftaler vedr. websiden med ViSPs medarbejdere - Skrive indlæg til debatten
Resultater	<p>Kortsigtet: Inspiration, batteriopladning; undgå brud i og blokering af projektprocessen; indsigt i og deltagelse i debatten på websiden</p> <p>Langsigtet: Brudfrit projektforsløb</p>

4.3 Komponenten Netværksliv v. CEPS

Komponent	Netværksliv v. CEPS
Målgruppe	Projektdeltagere Deltagerne i de lokale netværk
Aktiviteter	<u>Forløb:</u> - Indkredsning og afklaring af egne og andres erfaringer - Gensidige spørgsmål; - Gensidige diskussioner - Gensidig begrebsafklaring - Fælles problemløsning
Resultater	Kortsigtet: Gensidig orientering; motivation og inspiration; gruppefølelse og synergieffekt Langsigtet: Engageret handleplansarbejde og levende handleplaner

Deltagerne i de samarbejdende praksisprojekter og deltagerne i de lokale netværk har i over ca. et år arbejdet målrettet med at indkredse egne og andres erfaringer med handleplansarbejdet. Dette for at afklare gensidige spørgsmål og indhente ny viden indenfor feltet. Al dette samtidig med at de passer deres daglige arbejde. Der er bred enighed om, at det kræver mange ressourcer i form af tid og kræfter at deltage i et netværksprojekt.

Derfor er det et vigtigt element i arbejdet med at drive et velfungerende praksisforskningsnetværk at udvikle en arbejdsform, der motiverer og inspirerer de deltagende praksisforskere, samt skaber gruppefølelse og synergieffekt. Erfaringerne viser, at netværkskonstruktionen og netværkskulturen er de bærende elementer i et vellykket netværks Aliv@.

Iværksatte aktiviteter:

< Danne fælles fysiske rammer for projektet, der fungerer for alle deltagerne med hensyn til tid og sted.

< Skabe et tematisk samarbejde, der på én og samme tid er fælles, og dermed danner overskrift, samt sikrer at de enkelte projekter har plads til at udvikle og præge deres eget projekt i den retning de ønsker.

< Skabe et metodefællesskab, der på trods af projekternes forskellighed sikrer, at man kan lære af hinanden, og samtidig giver plads til, at de forskellige projekter frit kan udvikle sig.

< Danne en netværkskultur der skaber sammenhold i gruppen ved hjælp af faste netværksseminarer, hvor projektdeltagerne mødes og udveksler erfaringer og ideer, og får oplæg og undervisning i metoder.

< Som et led i processen med at danne en fælles netværkskultur indledte vi det første seminar med at introducere en øvelse, der kræver at projektdeltagerne gennemtænker deres behov for hjælp og deres mulighed for at give hjælp i forhold til de andre deltagere og deres projekter.

< Oprette en hjemmeside, hvor deltagerne kan kommunikere med hinanden i perioderne mellem seminarerne.

Erfaringer - hvad har virket fremmende for processen?

- < Generelt viser erfaringerne, at virkningen af de fælles seminarer forstærkes ved at der afsættes fast tid til uforpligtende og mere selskabeligt samvær i løbet af seminaret.
- < Fra et projekt gives der udtryk for, at den indledende øvelse vedr. ønsker fra/tilbud tilde andre projektdeltagere var af positiv betydning for samarbejdet.
- < Det virker inspirerende at få indsigt i de mange forskellige måder handleplansarbejdet gribes an på.
- < Det fremmer processen at være i et rum, hvor man diskuterer problemstillinger lidt uafhængigt af den praksis man står i.
- < Det er inspirerende at møde medarbejdere fra hele landet og få indblik i systemer, der skrues anderledes sammen, og hvor man tænker anderledes end i ens eget. Det er et godt refleksionsrum.
- < Et vellykket netværksliv kan komme til at betyde noget i det daglige arbejde indenfor mange felter.
- < Det er værdifuldt at have et netværk af kolleger at trække på og referere til.
- < Det har styrket de lokale netværk, at være med i en større sammenhæng end den lokale.

Erfaringer - hvad kunne have været bedre?

- < Hvad angår den indledende og afklarende øvelse, der i store træk handlede om, hvordan deltagerne kan bruge hinanden, hvad de forventer af hinanden, og hvad de kan tilbyde hinanden, har mange projektdeltagere givet udtryk for forbehold. Et projekt melder klart ud, at de brugte meget tid på at forberede øvelsen, og aldrig brugte resultaterne af den. De mener øvelsen er overflødig. Andre projektdeltagere giver derimod udtryk for, at have haft stor gavn af øvelsen.
- < Den relative frihed til selv at vælge forskningstema indenfor rammen af Alevende handleplaner@ har været en spændende udfordring for deltagerne, hvor forskelligheder har været en styrke, som har bidraget til kreativitet. På samme måde har projekternes forskellighed bidraget med ny inspiration og nye perspektiver til handleplans arbejdet. På den anden side har det for nogle projektdeltagere været en kilde til frustration, at der ikke har været et fælles stærkere tematisk fællesskab. De mener for eksempel, at det har betydet, at det har været svært at inddrage de andres viden i deres eget projekt. De mener også, at der ville have været plads til flere overordnede tematiske diskussioner, hvis det overordnede tema havde været mere fastlagt på forhånd.
- < En projektdeltager efterlyser en diskussion af de minusser og plusser, der er ved de vidt forskellige måder, folk har kørt de lokale projekter på.
- < En deltager efterlyser tid til faglig inspiration i form af overordnede faglige og metodiske diskussioner, der ikke lige er målrettet det specifikke projekt.
- < En enkelt deltager mener, at vilkårene for at deltage i projektet - i sagens natur - ikke var helt fælles for de deltagere, der havde været med i HAPLA-projektet og de, der ikke havde været med.
- < De enkelte lokale projekter, projektdeltagernes forskellige erfaringsniveau i forhold til netværksliv og projekternes forskellige konstruktion af de lokale netværk har bevirket, at skismaet mellem det at skabe en dynamisk proces og have en plan på forhånd blev meget mærkbar i projektet.

Erfaringer - hvad kan vi lære af det?

- < Af den omtalte indledende øvelse ønsker fra/tilbud til de andre@ kan vi lære, at det kræver både tid og energi, hvis projektdeltagere med meget forskellige projekter skal sætte sig ind i hinandens projekter. Det gælder særlig for forløbets indledende fase.
- < Rammerne for projektets interne kommunikationsplatform - websiden - kan eventuelt planlægges så alle projektets deltagere ved, at man et par gange om måneden - på fastlagte

datoer - kan mødes i et Achatrum@. Det kan bidrage til at styrke Aprojektbevistheden og projektsynergien i hverdagen. Som et konkret eksempel på hvorledes man kan udnytte denne kommunikationsform, kunne man for eksempel have brugt denne platform til at udvikle øvelsen Aønsker fra/tilbud til de andre@.

< Erfaringerne fra tidligere vidensnetværk har vist, at netværkskonstruktionen og netværkskulturen er de bærende elementer i et vellykket netværks Aliv@. Erfaringerne fra PLANET understreger endnu engang denne pointe. Samtidig viser erfaringerne fra dette netværk, at det er muligt at gennemføre et vellykket videnskabeligt netværksforløb, hvor der i netværkskonstruktionen gives plads for improvisation og forskelligheder, hvad angår tema og forskningsstrategier. Den fælles erfaring viser imidlertid, at det tager relativt længere tid og kræver relativt flere kræfter end et mere stringent forløb gør. Flere projektdeltagere har givet udtryk for et behov for et eller to ekstra seminarer i et lignende forløb.

Revideret programteorikomponent

Komponent	Netværksliv v. CEPS
Målgruppe	Projektdeltager Deltagerne i de lokale netværk
Aktiviteter	<p><u>Opstart:</u> - Gensidig afklaring af forventninger til hinanden og til samarbejdet i netværket</p> <p><u>Forløb:</u> - Indkredsning og afklaring af egne og andres erfaringer - Gensidige spørgsmål; - Gensidige diskussioner - Gensidig begrebsafklaring - Fælles problemløsning</p>
Resultater	<p>Kortsigtet: Gensidig orientering; motivation og inspiration; gruppefølelse og synergieffekt</p> <p>Langsigtet: Engageret handleplansarbejde og levende handleplaner</p>

4.4 Komponenten Vidensdatabase/åbent webrum v. ViSP

Komponent	Vidensdatabase/åbent webrum v. ViSP
Målgruppe	Projektdeltagere; lokale netværk Handleplansrapportører Alle med interesse for handleplaner - herunder brugere
Aktiviteter	- Etablering af websiden/vidensbanken - Etablering af debatrum - Vedligeholdelse af websiden - Etablering af landsdækkende handleplansrapportørkorps - Vedligeholdelse af aftaler med handleplansrapportørerne - Iværksætte og deltage aktivt i debat
Resultater	Kortsigtet: Oprettelse af vidensbank m. åbne læringsrum; udadrettet formidling af viden om handleplansarbejdet; inddragelse af interesserede i debatten om handleplansarbejde. Langsigtet: Fortløbende opsamling af viden om handleplansarbejdet, der ellers vil gå tabt; udvidelse og vedligeholdelse af handleplansdebatter.

Etableringen af en vidensdatabase med både åbne og lukkede rum var en integreret del af projekt PLANET's idéoplæg lige fra det første projektudkast sommeren 2002. Som baggrund for ideen lå ønsket om af skabe et internetsbaseret forum, hvor *alle* med interesse for handleplansarbejdet hurtigt og effektivt kunne sætte sig ind i, hvad der sker på området, og selv bidrage med egen viden og erfaringer. Antagelsen var, at etableringen af et udadrettet åbent læringsrum/vidensbank på langt sigt ville resultere i, at en betragtelig mængde viden om handleplaner og handleplansarbejdet, der ellers vil gå tabt, ville akkumuleres i vidensbanken. Som et mere kortsigtet resultat af det internetsbaserede arbejde skulle databasens interne kommunikationsside sikre, at dialogen mellem de forskellige aktører i de videnskabende netværk i netværk på intet tidspunkt i processen ville gå i stå.

Iværksatte aktiviteter:

- < ViSP har varetaget udviklingen og driften af den eksterne vidensbank og den interne kommunikationsplatform.
- < Centrets kommunikationsmedarbejder udarbejdede et forslag til en todelt model: En introduktionsmodel/portal - som alle interesserede kan læse og et lukket debatrum for projektdeltagerne.
- < Der blev udarbejdet en *Mini Manual* Åsådå kommer jeg ind i det lukkede debatrum på www.socialpsykiatri.dk for vidensnettet PLANET@. Manualen blev uddelt til projektdeltagerne og gennemgået i detaljer af kommunikationsmedarbejderen fra ViSP, der deltog i projektets første seminar i januar 2003.
- < De forskellige projekters projektbeskrivelser bliver lagt ind i det lukkede debatrum. Den interne kommunikationsplatform benyttes til koordinering af seminarer, konsultationer o.a.
- < Der blev etableret et handleplansrapportørkorps, med deltagere fra enkelte amter i Jylland. (Ifølge planen skulle rapportørkorpsset være landsdækkende).
- < Ifølge den oprindelige plan er handleplansrapportørerne forpligtede til at rapportere, hvad der sker på handleplansområdet i deres amt - ikke reflektere over det.

- <I marts 2003 overgiver CEPS styringen af den åbne debatside, samt arbejdet med at organisere handleplansrapportørkorpset til en nyansat medarbejder ved ViSP, der foruden at lede debatten på websiden følger projektet og deltager i alle seminarer.
- <Det lykkes for ViSP's medarbejder at opstøve en større gruppe handleplansrapportører fra Sjælland. I gruppen indgår også brugere.
- <Fra ViSP udsendes der en kort introduktion til og vejledning om arbejdet med - og betingelserne for - at være handleplansrapportør.
- <Kommunikationsmedarbejderen fra ViSP deltager i juni mødet, hvor web-siden midtvejsevalueres. Efterfølgende omstruktureres siden, så der er en projektside og en debatside.
- <I samarbejde med ViSP's medarbejder formulerer projektdeltagerne en række overordnede spørgsmål, som der er brug for at få svar på ved hjælp af debatten i det åbne rum. Ved hjælp af listen løbes debatten om Alevende handleplaner@ i gang i august 2003.
- <Debatten vedligeholdes ved, at der hver måned sættes et nyt spørgsmål fra listen til debat.

Erfaringer - hvad har virket fremmende for processen?

- <Alle deltagerne i det videnskabende netværk giver udtryk for, at det styrker forløbets sammenhæng, når den løbende information om og koordinering af projektets fælles aktiviteter foregår via den interne kommunikationsplatform på hjemmesiden.
- <Erfaringerne fra det åbne debatrum viser, at det fremmer handleplansdebatten, at der bliver sat et specifikt emne til debat hver måned. I samme forbindelse har det også vist sig, at der kommer mange flere indlæg i debatten, når der foreligger et indledende oplæg fra debatsidens redaktør.
- <Indlæg i debatten må gerne være meget konkrete og usofistikerede - også gerne provokerende - det fremmer tydeligvis debatten.
- <Erfaringer fra to institutioner viser, at det sætter gang i debatten, hvis man opretter et brugerobservatørkorps, hvor brugerne sidder sammen og laver et debatindlæg. Efterfølgende kan en medarbejder eventuelt plote debatindlægget ind på hjemmesiden.
- <Det har fremmet den virtuelle handleplansdebat at redaktøren har sendt en mail rundt til rapportørkorpsets medlemmer og informeret dem, hver gang der kommer et nyt indlæg til handleplansdebatten. Det har især vist sig at være nyttigt, hvis man efterfølgende kan klikke sig direkte fra mailen ind på nyheden.
- <En anden erfaring fra et projekt viser, at hvis man bruger websidens debatrum på den måde, at en medarbejder læser debatindlæggene og derefter printer dem ud til medarbejdere og brugere, kan de bruges som oplæg til diskussioner om handleplans arbejdet i organisationen.

Erfaringer - hvad kunne have været bedre?

- <Det fremhæves af alle projektets deltagere, at det er vigtigt, at udviklingen af websiden skal ligge forud for gennemførelsen af netværksforløbet. Det har hæmmet projektdeltagernes brug af web-siden, at de har været med til startproblemerne. Samtidig fremhæves det, at der skal være let adgang til hjælp fra webmaster.
- <Hvis projektdeltagerne selv havde haft bedre styr på at bruge hjemmesiden, ville de have reklameret mere for den, end det skete. På den baggrund kan det konkluderes, at hjemmesiden skal være let tilgængelig og ukompliceret at bruge.
- <Desuden er der enighed om, at medarbejderne på de forskellige socialpsykiatriske arbejdspladser ikke prioriterer arbejdet med at forholde sig til en virtuel debat om handleplaner. Det nævnes også, at der ikke er ret mange computere på de enkelte arbejdspladser og tilbud. Samtidig vil det sjældent ske, at en medarbejder, efter en lang arbejdsdag, går hjem og logger sig ind på sin PC for at læse om handleplaner, endsige bidrage til en handleplansdebat.

Erfaringer - hvad kan vi lære af det?

- <Udviklingen af websiden skal ligge forud for projektets begyndelse. Det samme gælder for handleplansrapportørkorpset.
- <Websiden kan med fordel afprøves før projektets opstart.
- <Foruden webmaster er det nyttigt, hvis der er endnu en eller to personer, der kan understøtte brugerne af websiden ved projektets begyndelse. Desuden bør websiden være brugervenlig - dvs. ukompliceret at benytte.
- <På de enkelte socialpsykiatriske tilbud kunne man eventuelt gøre en bruger med interesse for EDB webansvarlig.
- <Debatsidens layout bør være enkelt, overskueligt og brugervenligt.
- <Det er vigtigt at få tydeliggjort inden projektets start, hvad det indebærer at være handleplansrapportør, og det er vigtigt at rapportørkorpset dækker de forskellige regioner/amter i landet.
- <Det bør stå klart, at det ikke forventes af debatdeltagerne, at de kommer rundt om alle debatspørgsmåls nuancer.
- <Det er nødvendigt at gøre sig klart, at der ikke alle steder i socialpsykiatrien er lige stor adgang til computere - og at praktikere ikke sidder meget ved en skærm. Hvor der er computere, kan arbejdspladsen eventuelt afsætte tid til, at medarbejderne går på nettet et par timer om ugen.
- <Rammerne for projektets interne kommunikationsplatform kan eventuelt planlægges, så alle projektets deltagere et par gange om måneden - på fastlagte datoer - mødes i et Achatrum@. Det kan bidrage til at udstrække netværkets synergieffekt til hverdagens praksis.
- <Den centrale læring, vi har uddraget i forbindelse med den nye ide om at lade en internetsbaseret hjemmeside være en del af nettet, er, at hjemmesiden skal være klar før forløbets begyndelse. Det betyder, at denne komponent er så udbygget, at vi har valgt at strukturere den som to komponenter i den reviderede udgave.

Revideret programteorikomponent: Vidensdatabase/åbent webrum

Komponent	Webside-starterkomponent (forud for projektføreløbet)	Webside-forløbskomponent (under projektføreløbet)
Målgruppe	Projektdeltagere Handleplansrapportører Alle med interesse for handleplaner; brugere og medarbejdere i socialpsykiatrien	Projektdeltagere Handleplansrapportører Alle med interesse for handleplaner; brugere og medarbejdere i socialpsykiatrien
Aktiviteter	<ul style="list-style-type: none"> - Etablering af websiden: vidensbank - Etablering af debatrum - <i>Udvælge webmaster/webside ansvarlig</i> - <i>Udarbejdelse af manual til websiden, der både ligger på nettet og kan rekvireres fra webmaster</i> - <i>Udvælge ansvarlig for rapportørkorps og debatside</i> - Etablering af landsdækkende handleplans rapportørkorps - Beskrivelse af opgavens indhold - <i>Aftale/kontraktliggørelse af handleplans rapportørkorpsets opgaver</i> - Etablering af debatside - <i>Udsende landsdækkende information vedrørende websiden og debatrummet</i> - <i>Udvælge første debattemne og skrive indledende debatindlæg før projektets opstart</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - Vedligeholdelse af webside - Vedligeholdelse af debatrum og videns bank - <i>Sikre adgang til webmaster</i> - Vedligeholdelse af aftaler med handle-plansrapportører - <i>Vedligeholdelse af debatsiden via etablering af nye debattemner og opsummering af indholdet i det afsluttede debattemne</i> - <i>Midvejsvaluering af webside og debatrum</i> - <i>Iværksætte løbende justeringer i forhold til feedback fra brugere af websiden og debatrummet</i>
Resultater	<p>Kortsigtet: Oprettelse af vidensbank m. åbne læringsrum; udadrettet formidling af viden om handleplansarbejdet; inddragelse af interesserede i debatten om handleplansarbejde.</p> <p>Langsigtet: Fortløbende opsamling af viden om handleplansarbejdet, der ellers vil gå tabt; udvidelse og vedligeholdelse af handleplansdebatter.</p>	<p>Kortsigtet: Oprettelse af vidensbank m. åbne læringsrum; udadrettet formidling af viden om handleplansarbejdet; inddragelse af interesserede i debatten om handleplansarbejde</p> <p>Langsigtet: Fortløbende opsamling af viden om handleplansarbejdet, der ellers vil gå tabt; udvidelse og vedligeholdelse af handleplansdebatter.</p>

4.5 Komponenten Vidensopsamling v. ViSP

Komponent	Vidensopsamling
Målgruppe	Deltagende projekter og CEPS Alle der arbejder med/er interesserede i handleplansarbejdet
Aktiviteter	<ul style="list-style-type: none">- Deltagelse i seminarer- Indsamle projektdeltagernes konkrete erfaringer og nye viden ifm. projektet- Integrere ny viden i allerede eksisterende viden- Skrive på tværs af projekter- Formidling af den indsamlede viden
Resultater	Kortsigtet: <ul style="list-style-type: none">- Kortlægning af centrale problemstillinger i handleplansarbejdet- Integrering af ny viden i allerede eksisterende viden Langsigtet: <ul style="list-style-type: none">- Spredning af viden; levende handleplaner

Når en gruppe samarbejdende praksisprojekter danner et nyt vidensskabende netværk som PLANET og forsker i temaet *Ålevende handleplaner* i lidt over et år, genereres der en mængde ny viden om emnet. Allerede under projektførelsen sker der via projektdeltagernes arbejdspladser, kolleger, og andre berøringspunkter i det faglige miljø en vidensdeling. Den løbende integrering af ny viden i allerede eksisterende viden om emnet opfylder dermed en del af projektdeltagerne og deres nærmeste faglige miljøes behov for viden om emnet. På landsplan skal der imidlertid mere til for at få spredt den indsamlede viden ud blandt alle med interesse for handleplansarbejde.

Derfor har der allerede fra projektets start været lagt en plan for videreførelsen af formidlingsstrategien. Videnscenter for Socialpsykiatri har i nærværende projekt været ansvarlige for den del af projektet. Med dette for øje har en medarbejder fra centret - med undtagelse af det første seminar i januar 2003, hvor centrets leder deltog - deltaget som observatør i hele forløbet. Samme medarbejder har, som tidligere beskrevet i afsnit 4.4, været ansvarlig for den internetbaserede debat om handleplaner, redigeret og sammenskrevet projektdeltagernes artikler samt udarbejdet og forfattet en uddybende kommentar til både forløbet og artiklerne. Alt dette kan man læse om i rapporten *ÅForudsætninger for godt handleplansarbejde - erfaringer fra handleplansnetværket PLANET* fra Videnscenter for Socialpsykiatri.

Sidst, men ikke mindst, har han stået for planlægningen og afholdelsen af det landsdækkende seminar *ÅForbygningsseminaret PLANET* i Odense i januar 2004. På seminaret blev resultaterne fra det vidensskabende netværk PLANET og de lokale netværks praksisforskning fremlagt for alle interesserede. Formidlingen af den indsamlede viden formede sig ved denne lejlighed som indlæg, diskussion og workshop, hvor deltagerne i de fem praksisprojekter, hver fik lejlighed til at fremlægge resultaterne af deres forskning to gange. Seminaret sluttede med en paneldiskussion, hvor projektets leder fra Center for evaluering styrede paneldiskussionen mens medarbejderen fra Videnscenter for Socialpsykiatri samlede op og perspektiverede temaet handleplaner ind i fremtiden.

Iværksatte aktiviteter:

- < En internetsbaseret vidensbank, hvor alle med interesse for handleplaner kan logge sig på, deltage i debatten, og lade sig informere om projektdeltagerne, projektet og projektets forløb.
- < Forarbejdning og udgivelse af en rapport, hvori hovedlinjerne omkring den organisatoriske, den faglige og den brugerrelevante læring, der kan udtrages af projektets fem praksisprojekter er samlede og bearbejdede.
- < Afholdelse af landsdækkende temadag/seminar om handleplansarbejde med deltagelse af alle de i projektet involverede fagfolk, samt alle med interesse for emnet.

Erfaringer - hvad har virket fremmende for processen?

- < Med henblik på at lære de involverede praksisforskeres praksisfelt bedre at kende, har den faglige medarbejder fra Videncenter for Socialpsykiatri besøgt hvert projekts arbejdsplads og dermed skabt sig et ekstra indblik i det lokale handleplansarbejde.
- < Det har virket befordrende på formidlingsprocessen, at de deltagende praksisforskere har så mange og så brede kontaktflader til socialpsykiatrien.
- < Det har virket fremmende for formidlingsprocessen, at der ved et af de sidste seminarer blev undervist i forskellige former for artikelskrivning.

Erfaringer - hvad kunne have været bedre?

- < Flere projektdeltagere har efter forløbet fremhævet, at det især var vanskeligt forholde sig produktivt til hinandens projekter, fordi de, til trods for det overordnede og samlende tema **Alevende handleplaner@**, på mange måder var fundamentalt forskellige. Det samme gælder i forbindelse med den skriftlige formidling af projektets samlede tværgående viden.
- < I lyset af ovenstående mener den faglige medarbejder fra ViSP, at projektets forskellige temaer burde have været bundet sammen af mere end overskriften **Alevende handleplaner@**.
- < Projektets underbegreber i forbindelse med handleplansarbejdet: **Aorganisatorisk læring@**, **Amedarbejderorienteret læring@** og **Abrugerorienteret læring@** kunne med udbytte være tænkt ind i strategien for formidlingen af den samlede viden fra projektets start.
- < Endelig fremhæves det af flere projektdeltagere som en vigtig læring, at aftalerne omkring det afsluttende skriftlige projekt, skal være meget klare og tydelige, og på plads inden projektstart. For mange projektdeltagere kom det som en overraskelse, at blive bedt om en 15 siders artikel ved projektets slutning og ikke, som det står i projektbeskrivelsen, en 15 siders rapport.

Erfaringer - hvad kan vi lære af det?

- < Erfaringerne fra PLANET viser, at det kan være vanskeligt at sikre, at der i forhold til hver enkelt projektdeltager er klare rammer for alle projektets faser.
- < Dette gælder især rammerne for formidlingen af den indsamlede viden, som i sagens natur ligger ved projektets afslutning, og derfor langt fra projektdeltagerens bevidsthed ved projektets opstart.
- < En projektdeltager tillægger komponenten vidensopsamling og formidling så stor betydning, at hun foreslår, at opsamling af viden og spredning af viden bør have sin egen programteori. Dette for bedre at kunne identificere den række af selvstændige aktiviteter, der indgår heri.
- < Blandt de socialpsykiatriske medarbejdere er der faglig tradition for at opkvalificere den faglige viden gennem læsning af faglige tidsskrifter og rapporter samt deltagelse i seminarer og konferencer. Der er ikke helt den samme tradition for at gå på internettet og søge efter viden.

Revideret Programteorikomponent: Vidensopsamling v. ViSP

Komponent	Vidensopsamling
Målgruppe	Deltagende projekter og CEPS Alle der arbejder med/er interesserede i handleplansarbejdet
Aktiviteter	<p><u>Opstart:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Fremsætte klare rammer for forventninger til deltagernes afsluttende formidlingsprodukt evt. i form af selvstændig programteori <p><u>Forløb:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Deltagelse i seminarer - Indsamle projektdeltagernes konkrete erfaringer og nye viden ifm projektet - Integrere ny viden i allerede eksisterende viden - Skrive på tværs af projekter - Formidling af den indsamlede viden
Resultater	<p>Kortsigtet:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kortlægning af centrale problemstillinger i handleplansarbejdet - Integrering af ny viden i allerede eksisterende viden <p>Langsigtet:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Spredning af viden; levende handleplaner

4.6 Komponenten Lokalnetværksdrift v. projektdeltagerne

Komponent	Lokalnetværksdrift (netværk i netværket)
Målgruppe	Deltagerne i de lokale netværk
Aktiviteter	<p><u>Opstart:</u></p> <ul style="list-style-type: none">- Informere om projektet blandt kolleger <p><u>Forløb:</u></p> <ul style="list-style-type: none">- Indsamle data fra kolleger og andre med viden om handleplansarbejdet- Analysere- Skrive på tværs <p><u>Afslutning:</u></p> <ul style="list-style-type: none">- Formidle materialet
Resultater	<p>Kortsigtet:</p> <ul style="list-style-type: none">- Kortlægning af centrale problemstillinger i handleplansarbejdet og integrering af ny viden i allerede eksisterende viden <p>Langsigtet:</p> <ul style="list-style-type: none">- Spredning af viden om levende handleplaner

Som en fast del af det videnskabende netværk PLANETs arbejde med praksisforskning forelå der inden projektets start en aftale med deltagerne om, at de hver især i løbet af projektperioden skulle indsamle erfaringer fra kolleger og andre fagfolk, de er i forbindelse med. På den

måde sikrer man, at der kommer til at foregå en vidensindsamling og senere deling på tværs af en række arbejdspladser og institutioner.

For det videnskabende netværk PLANETs vedkommende voksede denne vidensindsamling på tværs af projektdeltagerne eget arbejdsfelt og organisation - ud over aftalens sædvanlige rammer - og tog en ikke helt planlagt drejning. Allerede i løbet af de første seminarer begyndte adskillige af projektdeltagerne at udforme deres forskningsstrategi og metode med henblik på at udvide aktiviteterne i forbindelse med dataindsamlingen fra enkelte seminarer til oprettelsen af lokale netværk efter den samme model som det Astore@PLANETs netværk. Derefter indsamlede de med hjælp fra kolleger *praksiserfaringer* fra det lokale handleplansarbejde.

Hvor ofte de forskellige lokale netværk holdt møder, hvorvidt praksisforskerne selv deltog i alle møderne, hvad man forskede i var forskelligt - akkurat ligesom hvert af de deltagende projekters temaer var det. For alle de lokale netværks vedkommende gælder dog, at der i hvert lokalt netværk blev udvekslet konkrete erfaringer og diskuteret problemstillinger og løsningsforslag vedrørende levende handleplansarbejde. I den forbindelse brugte lokalprojekterne alle én eller flere af de metoder, som der var blevet undervist i ved PLANET seminarerne.

Måden, hvorpå de forskellige netværk-i-netværket organisatorisk strukturerede deres lokale netværk, er allerede beskrevet i kapitel 2, denne rapport. Med henblik på at præsentere en

overskuelig og generel fremstilling af et komplekst netværk-i-netværksforløb opstilles det enkelte netværk-i-netværks struktur og kontekst dog kort i nedenstående tabel:

Overordnede netværk	Lokale Netværk
Projekt 1: Roskilde Amt	Medarbejdere fra fire Botilbud
Projekt 2: Københavns Amt	Medarbejdere fra 7 botilbud
Projekt 3: Århus og Roskilde Amt	Medarbejdere og brugere fra 3 botilbud
Århus Amt	Medarbejdere og brugere fra 1 botilbud 1 følgegruppe
Grenå Kommune	Medarbejdere og brugere fra 2 botilbud, 2 bostøtteteam og 1 Aktivitets- og udviklingscenter AUC

Iværksatte aktiviteter:

- < Allerede efter de første seminarer i det videnskabende netværk PLANET begyndte projektdeltagerne at informere bredt om netværkets praksisforskning i emnet **Ålevende handleplaner** blandt kolleger og andre interesserede medarbejdere på deres respektive arbejdspladser/områder.
- < Samtidig informerede projektdeltagerne også forsøgsvis interesserede kolleger om deres fremtidsplan vedrørende oprettelsen af et lokalt netværksskabende praksisfelt vedrørende handleplansarbejdet. Lokalt - men med forbindelse til det overordnede netværk PLANET.
- < Fra kredsen af interesserede kolleger blev en række medarbejdere (mindst to fra hver arbejdsplads) herefter inviteret med i forsøget på at oprette et lokalt vidensnetværk om handleplansarbejdet for at sikre indsamlingen af aktuelle erfaringer fra praksis.
- < Der informeres om projektdeltagerne/projektets arbejdsvilkår samt laves aftaler om projektvilkår.
- < Det lokale netværksforløb planlægges, herunder seminarer og konsultationer. Tidsmæssigt forsøger man at placere de lokale netværksmøder/seminarer og konsultationer, så dette arbejde tilpasses det videnskabende netværk PLANETs seminarer. Det vil sige, at de kommer til at ligge i perioderne mellem de enkelte PLANETseminarer.
- < Ved hjælp af de metoder, der er gennemgået på PLANET seminarerne og på baggrund af projektets opstillede hypoteser, indsamles der data fra de lokale netværksdeltagere.
- < Den indsamlede data analyseres og fremlægges og drøftes derefter i plenum på PLANET seminarerne.
- < I forbindelse med de lokale seminarer informerer projektlederne netværksdeltagerne om arbejdet i PLANET. Deltagerne opfordres også til at benytte den til netværket knyttede webside og eventuelt deltage i handleplansdebatten.
- < Med henblik på offentliggørelse af dette videnskabende netværk-i-netværks resultater bearbejdes det indsamlede materiale i en artikel, der afleveres til Videnscenter for Socialpsykiatri.

< Det lokale netværks deltagere inviteres til et landsdækkende seminar om handleplaner, hvor det lokale projekts indsamlede viden formidles i to workshopper. Samtidig offentliggøres projektets resultater i en samlet rapport fra ViSP.

Erfaringer - hvad har virket fremmende for processen?

- < Generelt har erfaringerne fra arbejdet med forskning i emnet **A**levende handleplaner i de lokale netværk vist, at den styrkede landsdækkende opmærksomhed på emnet handleplaner skærper de lokale netværksdeltageres lyst til at deltage i forskning, der gennemføres i hverdagen og med udgangspunkt i hverdagens problemfelter.
- < Det fremmer processen, at der afsættes tid til arbejdet med at indsamle data, og at der holdes tæt kontakt til de medarbejdere, der har gang i dataindsamlingen.
- < Erfaringerne fra et af de lokale netværk viser, at det virkede fremmende for den netværksskabende proces og indsamlingen af data, at netværkets seminarer fandt sted med en uges mellemrum. Det betød, at folk havde seminarets emne i frisk erindring.
- < Når/hvis situationen i et lokalt netværk går i hårknode, kan en konsultation med projekt PLANET koordinator fremme processen
- < Det fremmer dataindsamlingsprocessen og analysefasen, hvis projektlederne sikrer at den enkelte medarbejder er **A**klædt på til opgaven med at indsamle og bearbejde data. Efter at undervisningen i metoder blev udbygget med en række spørgsmål, der forholder sig til de hypoteser projektlederne gerne ville have afsøgt, gled dataindsamlingen nemmere.
- < Det fremmer processen, hvis deltagerne i det lokale netværk kan fortælle casehistorierne til hinanden og beskrive deres erfaringer i narrative forløb, hvorefter projektlederen kan vende og dreje disse beskrivelser i forhold til de opstillede hypoteser for at få svar på sine spørgsmål.

Erfaringer - hvad kunne have været bedre?

- < For de lokale netværk gælder, at de deltagende medarbejdere ikke kunne bruge den meget lange sommer og ferieperiode, der strakte sig over flere måneder, til dataindsamling. Grunden er, at både medarbejdere og brugere i ferieperioden kommer og går og derfor sjældent mødes. Derfor er det vigtigt at planlægge forløbet, så der ikke er for mange løse ender inden denne periode.
- < En anden erfaring fra dette netværk peger på, at projektlederne har været for ambitiøse på deres medarbejders vegne. Det vil sige, at opgaven, de havde stillet, var for stor, for sammensat og for teoretisk opbygget, selvom den havde baggrund i et specifikt handleplansforløb. Efter at have diskuteret problemstillingen med projektlederen ved en konsultation, op søgte de det lokale netværk og tilbød at hjælpe med dataindsamlingen.
- < Erfaringer fra det samme lokalnetværk viser, at det er vanskeligt at skabe et lokalt netværk i et stort amt med mange bofællesskaber, hvor der ofte er udskiftninger og ompostering i personalegrupperne. Det betyder nemlig, at fagfolkene kommer og går fra projektet, selvom de, mens de deltager i det, er engagerede.
- < Projektlederne fra et andet lokalt netværk fremhæver, at man ikke umiddelbart kan sætte praktikere i gang med at indsamle data. Grunden er, at de ikke altid er bekendte med de eksplicite og systematiske arbejdsprocesser, der indgår i dataindsamling. Deres erfaring er, at det var svært at få folk i gang med dataindsamlingen, og at de mødte op uden materiale. En af projektlederne tog konsekvensen heraf, og tog selv ud og indsamlede de manglende data.

Erfaringer - hvad kan vi lære af det?

- < Vi kan lære, at den arbejdsgang, der ligger i at samle data vedrørende en case er så forskellig fra praktikernes hverdagserfaringer og daglige arbejdsgang, at en eller to dages undervisning/kursus ikke er nok til at forberede dem til opgaven i et videnskabeligt netværk.
- < Derfor er det en god idé at pinde opgaven ud i mindre og overskuelige faser. For eksempel kan man, som de gjorde i et lokalt netværk, holde en temadag, hvor alle deltagere kommer til at fremlægge en case for de andre. Det forpligter og får deltagerne til at føle ejerskab for projektet
- < Under arbejdet med dataindsamlingen og bearbejdningen af data vil der opstå spændende diskussioner, hvor for eksempel brugerinddragelse og forskelle og ligheder mellem botilbuddenes forhold til handleplansarbejdet fremtrækkes.
- < Under gennemførelsen af de lokale netværksforløb blev der sået små frø til nye netværk, som ser ud til efterfølgende at spire. Det samme gælder for medarbejdernes netværkskompetencer.
- < Det er meget tidskrævende at planlægge lokale netværk og undervise praktikere uden praksisforsknings erfaring i metoder. Som en konsekvens kan det være nødvendigt med et længere forløb, hvis man ønsker at opbygge et netværk-i-netværket.
- < Det kræver et meget længere og grundigere undervisningsforløb i metoder at ruste praktikere til selv at foretage et casestudie, eller en Critical Incidence Analysis (spotevaluering).
- < Hvis netværksprocessen skal videreføres efter projektforløbets afslutning, skal den understøttes, den går ikke af sig selv. En mulig model kan være at oprette en tovholderfunktion.

Revideret Programteorikomponent: Lokalnetværksdrift

Komponent	Lokalnetværksdrift (netværk i netværket)
Målgruppe	Deltagerne i de lokale netværk
Aktiviteter	<p><u>Opstart:</u></p> <ul style="list-style-type: none">- Planlægning af netværksforløb, herunder seminarer og konsultationer- Informere om projektet- Invitere interesserede deltagere til netværket- Eventuelt udvælge deltagere- Pinde hver del af forløbet ud i overskuelige bidder <p><u>Forløb:</u></p> <ul style="list-style-type: none">- Informere om, invitere til og udvælge deltagere- Undervise i metoder- Afholde konsultationer og seminarer- Indsamle data blandt de lokale netværksdeltagere- Analysere, skrive på tværs og formidle materialet- Planlægge eventuelt videreførelse af det lokale netværk og oprette tovholderfunktionen <p><u>Afslutning:</u></p> <ul style="list-style-type: none">- Formidle materialet
Resultater	<p>Kortsigtet: Kortlægning af centrale problemstillinger i handleplansarbejdet og integrering af ny viden i allerede eksisterende viden</p> <p>Langsigtet: Spredning af viden om levende handleplaner</p>

4.7 Komponenten Erfaringsopsamling

Komponent	Erfaringsopsamling v. CEPS
Målgruppe	Rekvirent Deltagende projekter Alle med interesse for videnskabende netværk
Aktiviteter	<ul style="list-style-type: none">- Planlægning af erfaringsopsamlingen- Udarbejdelse af programteori der skal styre dataindsamlingen- Dataindsamling vha. observation og midtvejsevalueringer- Dataanalyse- Afrapportering og formidling
Resultater	Kortsigtet: <ul style="list-style-type: none">- Sikre at den viden der kan uddrages af forløbet gøres eksplicit og brugbart for andre- Udvikle programteorien for videnskabende netværk Langsigtet: <ul style="list-style-type: none">- Udvikle netværksmodellen og interessen for at danne videnskabende netværk

Ikke et eneste videnskabende netværksforløb kommer til at ligne et andet. Alene den komplekse hverdag, som praksisforskernes arbejdsliv består i, afgør dette. Derfor er det vigtigt at opsamle de erfaringer, der kan uddrages af hvert enkelt forløb. Som et led i denne proces har vi på Center for evaluering valgt at lade processen styre af en programteori, der bagudrettet og evaluerende viser, om de resultater der er opstillet i programteorien er nået, og om målgrupperne kan genkende programteoriens aktiviteter i det *Avirkelige* forløb.

Afslutningsvis har vi så med baggrund i vores erfaringer fra dette forløb konstrueret en ny og revideret programteori der kan benyttes fremadrettet og planlæggende i relation til planlægning og drift af nye videnskabende netværker.

Iværksatte aktiviteter:

- Sikre at der deltager en medarbejder, hvis opgave er at observere projektforløbet med henblik på en erfaringsopsamling.
- < Udarbejdelse af programteori for forløbet, der skal styre dataindsamlingen
- < Dataindsamling ved hjælp af observation og deltagelse i alle seminarer. Som yderligere hjælpemiddel båndes en del af de aktiviteter, der foregår.
- < Midtvejsevalueringer, samt mere uformelle diskussioner med projektdeltagerne
- < Aflytning og udskrivning af bånd fra seminarerne.
- < Telefoninterview med en række af projektdeltagerne - mindst en fra hvert projekt.
- < Telefoninterview med samarbejdspartner fra Videnscenter for Socialpsykiatri.
- < Dataanalyse og rapportskrivning.

Erfaringer - hvad har virket fremmende for processen?

< Det har vist sig at være meget nyttigt at have en båndoptager med, i stedet for at skulle sidde og tage notater hele tiden. Det sikrer blandt andet tid til at observere de forskellige projektdeltageres interaktioner.

Erfaringer - hvad kunne have været bedre?

< Programteorien for dette forløb lå ikke klar ved forløbets begyndelse. Det har betydet, at der er gået tid med at bearbejde observationer og båndoptagelser fra de første seminarer en ekstra gang i lyset af programteoriene.

< Foruden de allerede nævnte metoder til indsamling af data, kunne man med udbytte have benyttet sig af spørgeskemaer. Spørgeskemametoden kunne have været brugt i forbindelse med hvert enkelt seminar eller efter aftale to til tre gange i forløbet.

Erfaringer - hvad kan vi lære af det?

< Erfaringsopsamlingen skal nøje planlægges, så der sikres en så stor mængde data som muligt.

< Det er vigtigt at sprede dataindsamlingen over hele forløbsperioden, da vigtige erfaringer kan gå tabt, hvis de ikke straks nedskrives/båndes.

Revideret programteorikomponent: Erfaringsopsamling

Komponent	Erfaringsopsamling v. CEPS
Målgruppe	Rekvirent Deltagende projekter Alle med interesse for videnskabende netværk
Aktiviteter	<ul style="list-style-type: none">- Planlægning af erfaringsopsamlingen- Udarbejdelse af programteori der skal styre dataindsamlingen, og <i>bagudrettet sikre en opsamling af erfaringer og fremadrettet sikre metodeudvikling</i>- Dataindsamling vha. observation og midtvejsevalueringer- <i>Dataindsamling ved hjælp af spørgeskemaer</i>- Dataanalyse- Afrapportering og formidling
Resultater	<p>Kortsigtet:</p> <ul style="list-style-type: none">- Sikre at den viden, der kan uddrages af forløbet, gøres eksplicit og brugbar for andre- Udvikle programteorien for videnskabende netværk <p>Langsigtet:</p> <ul style="list-style-type: none">- Udvikle netværksmodellen og interessen for at danne videnskabende netværk

5. Sammenfatning og perspektivering

I de foregående kapitler har vi præsenteret de erfaringer, vi har gjort i forbindelse med at gennemføre et videnskabeligt netværksprojekt, in casu Det Videnskabelige Netværksprojekt PLANET, ved hjælp af en programteori. Vi har i syv komponenter systematisk beskrevet arbejdet med 1) at planlægge og drive et videnskabeligt netværk, 2) at oprette og drive et lokalt netværk i det videnskabelige netværks regi og 3) at oprette en projekthjemmeside og et debatforum i forbindelse med et videnskabeligt netværk. Efterfølgende har vi skridt for skridt undersøgt, om de erfaringer aktørerne i det videnskabelige netværk har gjort, og den viden vi kan uddrage heraf, passer i forhold til programteorien.

Med baggrund i den systematiske kortlægning af vores erfaringer, har vi derefter konstrueret en ny og revideret programteori.

Undervejs i fremstillingen af vores erfaringer med driften af det videnskabelige netværk er der peget på årsager til problemer og vanskeligheder med at opfylde de resultater, vi havde forudset. Dette har blandt andet været muligt på grund af projektdeltagerne og vores øvrige samarbejdspartners kritiske og åbne refleksioner. Projektet har derfor kunnet medvirke til at synliggøre nogle af de overvejelser, man bør gøre sig i forbindelse med at danne og drive videnskabelige netværk.

Som et sidste skridt i erfaringsopsamlingen præsenterer vi hermed listen over nogle af de overvejelser, man efter vores erfaring bør gøre før og medens man er i gang med arbejdet:

5.1 Komponenten: Forløb¹⁰.

Den centrale læring er:

< Hvis forholdet mellem projektets ressourcer, herunder tid og økonomi og projektets/aktørernes ambitionsniveau, ikke hænger helt sammen, er det svært at gennemføre projektet inden for de fastlagte rammer.

På baggrund af ovenstående erfaring, bør følgende overvejes:

< Hvordan sikres det, at projektdeltagerne oplever, at de rammer, der er planlagt for forløbet er klare, og at der samtidig sikres plads til et kreativt netværksforløb?

< Hvordan kan man bedst muligt kontraktligt sikre den fælles forståelse for projektet og dets rammer i forløbets indledende fase og løbende opretholde denne forståelse under implementeringen?

5.2 Komponenten: Projektledelse (ss. 29-32)

Den centrale læring er:

< Des videre rammer man anlægger for projektdeltagernes frihed til at følge deres egne lyster i forhold til forsknings/undersøgelsestema, og des videre rammerne for projektdeltagernes erfaring med netværksdannelse og praksisforskning er - jo strammere skal projektledelsen tilrettelægges for at undgå brud i og blokering af projektprocessen.

På baggrund af ovenstående kan følgende overvejes:

¹⁰For nærmere udfoldelse af erfaringerne i forbindelse med denne komponent se ss. 20 - 21. Herefter indsættes alle lignende referencer i parentes direkte i teksten.

< Hvordan skal man under ovenstående betingelser vælge metode og undervise deltagerne, så man sikrer, at alle får de teoretiske og metodiske værktøjer, de har brug for i forhold til deres specifikke problemformulering?

5.3 Komponenten: Netværksliv (ss. 33-36)

Den centrale læring er:

< Det er en stor udfordring for aktørerne i et videnskabeligt netværk at kunne bruge hinandens viden og opretholde bevidstheden om projektet og den synergieffekt, der opstår ved seminarerne i en travl hverdag. Dette gælder generelt - men især, hvis projektdeltagerne, som i PLANET, har forskellige indfaldsvinkler til det overordnede tema.

Nogle af de spørgsmål man bør overveje i forbindelse hermed er:

- < Står de ressourcer, der må anvendes - eventuelt i form af et eller to ekstra seminarer, hvor deltagerne har tid til reflektere over, hvordan de kan bruge hinanden - mål med det udbytte, de har af at have forskellige indfaldsvinkler til et tema?*
- < Kan man belyse et emne mere bredt og dermed generere mere viden om det i et netværk, hvor projekterne er meget forskellige, eller vil et mere homogent netværk arbejde bedre sammen ved at fokusere på og belyse de centrale sider af det videnskabelige netværks tema?*

5.4 Komponenterne: Webside-opstart og forløb (ss. 37-41)

Den centrale læring er:

< Websidens interne kommunikationsplatform og debatrum skal ligge klar ved projektets begyndelse for at sikre, at alle interessenter kan benytte den fra projektets start. I modsat fald vil en del af hjemmesidens målgruppe vænne sig til, at den ikke fungerer, eller kun fungerer sporadisk. Desuden er det vigtigt, at hjemmesiden er brugervenlig. Under projektets forløb skal både vidensbanken og debatrummet løbende vedligeholdes og styres af samme person. Dette for at sikre, at debatten ikke dør ud.

På baggrund heraf bør følgende overvejes:

- < Hvordan sikres det, at der i socialpsykiatrien prioriteres tid til at deltage i faglige debatter på internettet - i det mindste blandt de fagfolk, der er mere og mindre aktive i det videnskabelige netværk?*
- < Er det muligt at planlægge rammerne for projektets interne kommunikationsplatform således, at projektets deltagere ved hjælp af virtuelle møder vedligeholder den synergieffekt og det sammenhold, der skabes ved seminarerne - også imellem seminarerne.*
- < Hvordan kan man skabe interesse for hjemmesiden og debatten blandt socialpsykiatriens brugere? Bør de projektdeltagere, der har direkte kontakt til brugere, eventuelt påtage sig en koordinerende rolle i forhold til både medarbejdernes og brugernes aktive deltagelse i debatten?*

5.5 Komponenten: Vidensopsamling (ss. 42-45)

Den centrale læring er:

< Blandt socialpsykiatriske medarbejdere er der faglig tradition for at opkvalificere den faglige viden ved læsning af faglige tidsskrifter og rapporter. Det er her den faglige viden, der produceres under netværksforløbet, skal formidles og efterfølgende integreres i den allerede eksisterende viden i praksis. Vi har lært, at for de deltagende praksisforskere er der forskel på artikel- og rapportskrivning. Derfor er det vigtigt at fremsætte klare rammer for og krav til det formidlingsprodukt, de involverede projektdeltagere skal levere ved projektets afslutning.

På baggrund af ovenstående kan følgende overvejes:

< Hvad kan man gøre for at sikre, at projektdeltagerne lige fra projektets begyndelse gør sig klart, hvilke krav de forskellige formidlingsprodukter vil stille til dem, og på forhånd gennemtænker sammenhængen mellem undersøgelsens indhold og formidlingsproduktet .

5.6 Komponenten: Lokalnetværksdrift (netværk i netværk) (ss. 46-51)

Den centrale læring er:

< Projektdeltageres arbejde med at reproducere den videnskabende netværksstruktur i lokalt regi har ført til en del metodeudvikling, der kan benyttes i lignende situationer. Samtidig er der gjort en lang række erfaringer, der kan sammenfattes således:

1) Det er tidskrævende at planlægge og implementere lokale netværksforløb samt undervise og vejlede i metoder og dataindsamling blandt deltagerne. 2) Det kan af mange grunde, bl.a. personaleudskift, være vanskeligt at fastholde de samme deltagere i et netværksforløb, der strækker sig over et par år.

Spørgsmålene man bør overveje i forbindelse med lokalnetværksdrift er:

< Hvordan sikrer man, at den lokale projektleder med jævne mellemrum er tilgængelig for de medarbejdere, der er kørt fast i processen eller på anden måde har brug for vejledning.

< Hvordan sikrer man en formalisering af samarbejdet, så de deltagende medarbejdere kan frigøre tid til det ret omfangende arbejde med at deltage i et lokalt vidensnetværksprojekt. Og hvordan sikrer man, at de kommer til at føle ejerskab for projektet.

< Vil det give mening at pinde opgaverne i det lokale netværk ud i mindre og mere overskuelige faser, og vil de ressourcer det vil kræve af tovholderen stå mål med udbyttet?

5.7 Komponenten: Erfaringsopsamling (ss. 52-53)

Den centrale læring er:

< Som et arbejdsredskab i forbindelse med planlægning, styring og dokumentation af et videnskabende netværksforløb bør et projekts programteori ideelt ligge klar, før det projekt, som den skal styre, starter.

< En programteori bør - ligesom en handleplan være **Alevende**. Det vil sige, den skal på én og samme tid repræsentere vores bedste bud på, hvordan tingene bør gøres og have et ændringsperspektiv. Ændringsperspektivet, der vedrører både programteorien og det videnskabende netværk den **Astyrer**, synliggøres på bedste og mest produktive vis gennem konturerne til en ændret programteori. Derfor bør de data - de erfaringer - der indsamles til brug for en ændret programteori, foretages løbende gennem hele projektforsløbet.

Nærværende erfaringsopsamling er en afslutning. For det videnskabende netværk PLANET repræsenterer den et punktum. På den anden side er den tænkt som en begyndelse. Begyndelsen på et nyt projekt og et nyt videnskabende netværk.

Med baggrund i resultaterne fra to videnskabende netværk - HAPLA og PLANET - kan vi konkludere, at der gennem videnskabende netværk akkumuleres viden og udvikles metoder, der styrker den socialpsykiatriske handleplansindsats. Derfor bør processen ikke stoppe her. Center for evaluering ser frem til et samarbejde med gamle og nye partnere omkring handleplansarbejdet og netværksprocesser.